

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR
SPRÅK OCH LITTERATURER

ÖVERSÄTTARENS FALSKA VÄNNER

Översättning av passivkonstruktioner från danska till svenska utifrån Suzanne Brøggers roman *Jeg har set den gamle verden forsvinde – hvor er mine øreringe? Breve til Prinsen af Mogadonien*

Emma Norman

Examensarbete:	15hp
Program:	Översättarprogrammet
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt 2015
Handledare:	Anna Hannesdóttir
Examinator:	Hans Landqvist
Rapport nr:	xx

Sammandrag

I denna uppsats undersöks hur passivkonstruktioner har översatts från danska till svenska i ett utvalt material. Både danskan och svenskan bildar passiv på två sätt, dels morfologiskt där böjningssuffixet *-s* (eller *-es*) läggs till på verbstammen, dels perifrastiskt där passiven bildas genom ett hjälpverb (svenska *bliva* och *vara*, danska *blive* och *være*) och en perfektparticipform. Det finns systematiska skillnader i hur de båda språken använder de två konstruktionerna. Svenskan gynnar *s*-passiven och danskan gynnar *bli*-passiven. Den hypotes jag försöker pröva i denna undersökning är att översättaren vid översättning från danska till svenska styrs till att välja den perifrastiska passivkonstruktionen i fall då den morfologiska hade varit mer passande enligt svenskt språkbruk.

Den teoretiska utgångspunkten är *Svenska Akademiens grammatik* (1999) och dess beskrivning av användandet av passivkonstruktioner i svenska. *Grammatik over det Danske Sprog* (2011) och Engdahls artikel, "The choice between *bli*-passive and *s*-passive in Danish, Norwegian and Swedish" (1999) beskriver på samma sätt danskans användning av passivkonstruktioner. Huvudmaterialet för denna undersökning är källtexten *Jeg har set den gamle verden forsvinde – hvor er mine øringer? Breve til Prinsen af Mogadonien* (Suzanne Brøgger 2010), måltexen *Brev till prinsen av Mogadonien. Jag har sett den gamla världen försvinna – var är mina örhängen?* (översatt av Urban Andersson, 2012), samt en jämförande svensk originaltext, *Ljusets dotter* (Elisabeth Nemert, 2011).

Resultatet visar att översättaren har använt 12 procentenheter fler *bli*-passivkonstruktioner än författaren av den svenska originaltexten. Det kan tolkas som att översättaren i viss mån har följt danska passivtendenser och överfört den danska strukturen till måltexen istället för att översätta den till svensk struktur.

Nyckelord: Översättning, danska, passivkonstruktioner, *s*-passiv, *bli*-passiv, grammatisk ekvivalens

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Syfte, material och metod.....	4
2.1. Syfte.....	5
2.2. Material.....	5
2.3. Metod.....	6
3. Teoretiska utgångspunkter.....	8
3.1. Passivkonstruktioner i svenskan.....	8
3.1.1. Presentation av passiver.....	9
3.1.2. S-passiv.....	10
3.1.3. Bli-passiv.....	10
3.1.4. Valet mellan s-passiv och bli-passiv.....	11
3.2. Passivkonstruktioner i danskan.....	12
3.2.1. S-passiv.....	12
3.2.2. Bli-passiv.....	13
3.2.3. Valet mellan s-passiv och bli-passiv i danskan.....	13
3.3. Grammatisk ekvivalens och interferens.....	15
4. Resultat.....	18
4.1. S-passiv i källtexten.....	20
4.1.1. S-passiv som översatts med s-passiv.....	20
4.1.2. S-passiv som översatts med bli-passiv.....	21
4.1.3. S-passiv som översatts med annan konstruktion.....	22
4.2. Bli-passiv i källtexten.....	23
4.2.1. Bli-passiv som översatts med bli-passiv.....	23
4.2.2. Bli-passiv som översatts med s-passiv.....	26
4.2.3. Bli-passiv som översatts med annan konstruktion.....	28
5. Diskussion.....	29
6. Sammanfattning.....	33
Material- och litteraturförteckning.....	35
Material.....	35
Litteratur.....	35
Bilaga 1.....	37

1. Inledning

Danskan och svenskan är två nära besläktade språk. De har genomgått liknande processer och påverkat varandra, vilket idag har lett till att de är påfallande lika (Barðdal et al. 1997:12). De två språken innehåller många kognater, dvs. att många av orden är lika, men att de i något avseende skiljer sig åt. Det kan handla om verbs konjugation, substantivs genustillhörighet eller ords betydelser. Dessa kognater gör det naturligtvis lättare för talare från de båda länderna att förstå det andra språket:

I en dansk text kan exempelvis upp till 90% av de löpande orden vara någorlunda lätt igenkännbara för en svensk utan särskild kännedom om danska, medan motsvarande andel är betydligt lägre i en engelsk eller tysk text.

(Barðdal et al.1997:126)

Ingo hävdar att ”de språkpar man översätter mellan påverkar [ens] syn på översättandet” (Ingo 2011:15). Han konstaterar att översättare som översätter mellan två nära besläktade språk har en ”positivare uppfattning om översättarens möjligheter att överföra källspråkets strukturella och stilistiska egenskaper till målspråket än den som översätter mellan strukturellt avvikande språk” (Ingo 2011:15).

Ingo menar således att likheterna mellan språkpar ska ses som en fördel vid översättning, eftersom översättaren i själva verket får hjälp på traven. Till skillnad från Ingo anser Bacquin och Zola Christensen att likheterna skapar problem som den som översätter mellan mer strukturellt avvikande språkpar inte behöver tänka på:

Närheten mellan källspråk och målspråk gör att man som översättare lättare kan rucka på sitt eget språks idiomatik eller till och med blir döv för skillnaderna. Den halvöppna dörren gör sig påmind, vilket man inte förväntas uppleva mellan språk som är tydligt annorlunda.

(Bacquin & Zola Christensen 2011:159)

De båda författarna diskuterar i första hand de falska vänner som finns i de två språken. *Svensk ordboks* definition av *falska vänner* är ”ord på främmande språk som liknar ord på det egna språket men betyder [något] helt annat” (*Svensk ordbok* 2009, s.v. vän). Exempelvis motsvarar det svenska ordet *blommor* av *blomster* på danska, medan det danska ordet *blommer* är *plommon* på svenska (Karman 2010:20). De danska orden *pige* och *dreng* har de generiska betydelserna ’flicka’ och ’pojke’ (*Den Danske Ordbog* [www]). De likartade svenska orden, *piga* /*dräng*, har de specifika betydelserna ’tjänsteflicka’ och ’manlig jordbruksarbetare’ (NE [www]).

Tydligt är det inte så enkelt att översätta som att byta ut ett ord i källspråket mot det motsvarande ordet i målspråket, även när det handlar om ett så närbesläktat språkpar som svenska och danska.

Hannedóttir anser att ekvivalens, dvs. att den översatta texten är kommunikativt likvärdigt med källtexten (Lomheim 1995:29), ska eftersträvas i hela texter:

Översättaren översätter inte ord utan texter. Det räcker inte med att orden i källtexten ersätts med sina lexikaliska ekvivalenter – budskapet i hela källtexten skall föras över till en text på målspråket.

(Hannedóttir 2001:126)

Följaktligen strävar översättaren efter ekvivalens på fler nivåer än endast den semantiska. Alla källspråkets strukturer ska översättas med de strukturer som är idiomatiska i målspråket. För att en översättning ska bli adekvat, när dörren mellan språken är så att säga halvöppen, krävs det, enligt Bacquin och Zola Christensen, att ”man *både* behärskar och är uppmärksam på språken på det semantiska planet *och* kan avläsa texten ur en funktionell och stilistisk synvinkel” (Bacquin & Zola Christensen 2011:165, kursiv stil i originalet).

Martin Gellerstam diskuterar fenomenet där strukturer i källtexten styr översättarens användning av strukturer i måltextern. Han hävdar att det där översättaren inte har varit uppmärksam kan leda till att en översatt text innehåller ord och syntaktiska strukturer som inte är ovanliga men däremot sparsamt använda i målspråket (Gellerstam 1989:108). Detta kallar han för *översättningssvenska*:

Översättningssvenskan är givetvis ett uttryck för det enkla faktum att källspråket är målspråkets mått, dvs källspråkets struktur överförs omedvetet vid översättning till målspråket.

(Gellerstam 1989:109)

Även om Gellerstam talar om översättning från engelska till svenska kan hans idé om att målspråket präglas av källspråksstrukturer tillämpas på andra språkpar. Detta fenomen, som Gellerstam kallar *styrning* och som av vissa andra teoretiker kallas *interferens*, menar han är relevant på den lexikala och den syntaktiska nivån (Gellerstam 1989:108–109), medan Ingo hävdar att interferens också är relevant på den morfologiska och den pragmatiska nivån (Ingo 2011:68, 126–127).

2. Syfte, material och metod

Trots likheterna mellan danskan och svenskan finns det dolda fallgropar som man som översättare måste vara medveten om. De falska vännerna finns inte endast på ordnivå utan även på de andra nivåerna.

Vid översättning från danska till svenska bör man därför vara uppmärksam på strukturella skillnader. Det finns många strukturer som är likartade, men också sådana där språken skiljer sig åt i frekvens eller preferens. Christensen och Zola Christensen redovisar och diskuterar 60 syntaxskillnader mellan svenska och danska och de visar att de språkliga strukturerna liknar varandra, men likväl har väsentliga skillnader (Christensen & Zola Christensen 2004).

En av de skillnader de tar upp är användandet av passivkonstruktioner. De slår fast att den morfologiska passivkonstruktionen, *s*-passiv, är vanligare i svenskan än i danskan. De hävdar också att den perifrastiska passivkonstruktionen, *bli*-passiv, är nödvändig i perfekt och pluskvamperfekt i danskan på grund av att supinum inte kan diatesböjas, vilket den svenska supinumformen kan (Christensen & Zola Christensen 2004:64–65). I exempel (1) illustreras detta. (1a) och (c) är svenska och (b) och (d) är danska:

- (1) (a) Bilen hade undersökts av polisen.
 (b) *Bilen havde undersøgt(e)s af politiet.
 (c) Bilen hade blivit undersökt av polisen.
 (d) Bilen var blevet undersøgt af politiet.

Det går alltså att diatesböja supinumformen av *undersöka* på svenska, men inte på danska. Exemplet är hämtat från Christensen & Zola Christensen (2004:65)

Liksom Christensen & Zola Christensen menar även Karman att *bli*-passiver är vanligare i danskan än i svenskan (Karman 2010:103). Engdahl (1999) hävdar att båda konstruktionerna används i båda språken men att det finns systematiska skillnader i när de används. Hon menar att det finns faktorer som i viss mån påverkar valet av passivkon-

struktion och att faktorerna är relevanta i olika utsträckning för de två språken (Engdahl 1999:2).

2.1. Syfte

Med tanke på de två språkens nära släktskap och de stora likheterna mellan dem är det rimligt att anta att en översättare löper risk att överföra en prefererad struktur i källtexten till måltexten vid översättning mellan danska och svenska. Syftet med min undersökning är att pröva detta antagande. Förhoppningen är att jag genom att analysera hur passivkonstruktioner har översatts från danska till svenska ska kunna dra slutsatser huruvida en översättare använder den av danskan gynnade perifrastiska passivkonstruktionen i större omfattning än om den aktuella texten hade varit en svensk originaltext. Jag kommer också att diskutera några av översättarens översättningslösningar, samt ibland redovisa mina egna översättningslösningar.

2.2. Material

Huvudmaterialet till denna undersökning består av den danska romanen *Jeg har set den gamle verden forsvinde – hvor er mine øreringe? Breve til Prinsen af Mogadonien* (Suzanne Brøgger 2010) samt dess svenska översättning *Brev till prinsen av Mogadonien. Jag har sett den gamla världen försvinna – var är mina örhängen?* (2012). Den svenska måltexten är översatt av Urban Andersson. *Jeg har set den gamle verden forsvinde* är en samhällskritisk essäroman på knappa 280 sidor där Brøgger, som Fru Z, kritiserar allt som hon inte gillar i sitt hemland och där inget undkommer hennes vassa penna. Hon diskuterar läsförståelse, invandring, feminism, Danmarks krigsföring och allt däremellan i brev skrivna till landets prins. I den svenska översättningens baksidestext beskrivs romanen som följer:

Breven formar sig till ett långt försvar för konsten. En klago- och nidsång till landet Mogadonien, som har många likheter med Danmark. Landet sover. Fru Z vill väcka det.

Suzanne Brøgger är en erkänd författare i Danmark och även utanför Danmark. Hennes debutroman, *Fri os fra kærligheden* (1973), har över-

satts till cirka 20 språk. Hon har tilldelats ett flertal litteraturpriser i Danmark och är sedan 1997 medlem i Det Danske Akademi (Wikipedia Suzanne Brøgger [www]). Jag valde denna roman dels för att Brøgger är en aktuell dansk författare, dels för att jag uppskattar hennes böcker.

Översättaren Urban Andersson har många års erfarenhet av att översätta från danska till svenska och har även översatt flera av Brøggers tidigare romaner. Han är också poet och var litteraturkritiker för Svenska Dagbladet under tiden 1966–1987 (Wikipedia Urban Andersson [www]).

Jag har även undersökt Elisabet Nemerts roman *Ljusets dotter* (2011) för att kunna jämföra antalet *bli*- och *s*-passiver i Anderssons översatta text med Nemerts svenska originaltext. Denna text valdes på grund av att den publicerades ungefär samtidigt som den svenska måltexten.

Elisabet Nemert är en svensk författare och gymnasielärare i ämnena svenska, historia och filmvetenskap. Hon debuterade som skönlitterär författare 2002 med *Bortom stjärnan* och i samtliga av hennes böcker är handlingen förlagd i en historisk miljö (Wikipedia Elisabet Nemert [www]). Romanen *Ljusets dotter* publicerades 2011. Den utspelar sig på sent 1700-tal och handlar om den unga kvinnan Maria som genom musiken lyckas fly från sin misshandlande far. Först flyr hon endast i tankarna men till slut lyckas hon också fysiskt fly till Stockholm och Gustav III:s hov.

2.3. Metod

För min undersökning har jag excerperat de passivkonstruktioner som finns i de första 100 sidorna i den danska källtexten. Anledningen till att jag stannade efter 100 sidor är att jag, innan jag började exciperera, ansåg att cirka 100–150 exempel skulle vara tillräckligt för denna undersökning, på grund av det begränsade utrymmet för en masteruppsats. Efter 100 sidor hade jag 143 exempel.

Jag jämförde de 143 exemplen på passivkonstruktioner i källtexten med motsvarande konstruktioner i den översatta måltexten. Jag delade upp konstruktionerna efter hur de hade översatts, dvs. *s*-passiv i källtext som översatts med *s*-passiv i måltext, *s*-passiv i källtext som översatts med *bli*-passiv i måltext etc. Alla passivkonstruktioner i källtexten har inte översatts med en passivkonstruktion i måltexten, utan de har översatts på andra sätt. De 143 danska passiverna har alltså inte resulterat i 143 svenska passiver. Detta återkommer jag till i kapitel 4, där jag redovisar mitt resultat.

Jag har även undersökt de 100 första sidorna i Elisabet Nemerts roman *Ljusets dotter* (2011) för att kunna jämföra antalet *bli*- och *s*-passiver i Anderssons översatta text och Nemerts svenska originaltext. Jag försökte alltså slå fast huruvida användandet av passivkonstruktioner i måltexten visar tendenser till att vara påverkad av den danska källtexten, och därmed ha en högre frekvens *bli*-passiver än en svensk originaltext, eller om den i svenskan prefererade *s*-passiven förekommer lika mycket som i *Ljusets dotter*.

I bilaga 1 finns samtliga exempel från det utvalda danska materialet, tillsammans med de svenska motsvarigheterna. De är indelade efter hur de har översatts, dvs. *s*-passiv i källtext som översatts med *s*-passiv i måltext, *s*-passiv i källtext som översatts med *bli*-passiv i måltext etc. Exemplen är numrerade med bokstäver där (a) används vid den danska originalmeningen och (b) vid den svenska översättningen.

3. Teoretiska utgångspunkter

Generellt sett är användningen av *s*-passiv och *bli*-passiv i danskan mer styrd än bruket av passiv är i svenskan. I danskan har *s*-passiv gärna en generisk betydelse i kontrast till *bli*-passivens mer specifika (Christensen & Zola Christensen 2001:64). I svenskan kan talaren själv välja konstruktion i större utsträckning men ”*s*-passiven är den vanligaste av skriftspråkets passivvarianter” (SAG 4:360, kursiv stil i originalet).

Utgångspunkten för den grammatiska analysen är *Svenska Akademiens grammatik* (hädanefter *SAG*), som beskriver svenskans bruk av passivkonstruktioner. Erik Hansens och Lars Heltofts *Grammatik over det danske sprog* (hädanefter *GDS*) och Elisabet Engdals artikel ”The choice between *bli*-passive and *s*-passive in Danish, Norwegian and Swedish” (1999) beskriver bland annat danskans användning av passivkonstruktioner.

Strukturen i detta kapitel ser ut som följer. Först beskrivs hur svenska passivkonstruktioner används. Därefter följer en beskrivning av användandet av danska passivkonstruktioner och till sist beskrivs teorin bakom grammatisk ekvivalens och interferens.

3.1. Passivkonstruktioner i svenskan

I detta avsnitt beskrivs de båda svenska passivkonstruktionerna, *s*-passiv och *bli*-passiv. Först ges en gemensam presentation av passivkonstruktionerna och sedan beskrivs de två passivkonstruktionerna separat och mer ingående. Därefter beskrivs skillnader i valet av passivkonstruktion. Exempler är hämtade från *SAG* om inget annat anges. En asterisk, *, betyder att meningen är grammatiskt inkorrekt. Ett frågetecken, ?, betyder att meningen möjligtvis är grammatiskt inkorrekt.

3.1.2. S-passiv

Som benämningen antyder är det passivbildande böjningssuffixet *-s* (och *-es*) i svenskan och det läggs till på ett verbs övriga böjningsformer (SAG 4:361).

De allra flesta transitiva verb kan bilda *s*-passiv. Undantagen är vissa verb som refererar eller måttbestämmer objektet (4a) och verb som jämför subjektet med objektet i satsen (4b) samt verb där *s*-formen har en annan funktion. Reflexiva verb (4c) och transitiva deponensverb utan *s*-lösa motsvarigheter (4d) är exempel på detta (SAG 4:363–365, kursiv stil i originalet):

- (4) (a) *3 kg *vägdes* gäddan jag drog upp
 (b) *Min far *liknades* framförallt av min syster
 (c) *Han själv *rakades* av sig.
 (d) ?Hon är så duktig att hon *avundas* av alla.

Enligt SAG ”kan eller måste [den passiva satsen] i vissa fall sakna referentiellt subjekt” (SAG 4:371). Då används istället det expletiva *det* som subjekt, vilket illustreras i (5a) och (5c). Den motsvarande aktiva satsen har ett mänskligt subjekt, vilket de egna exemplen (5b) och (5d) visar (SAG 4:371):

- (5) (a) Där springs *det* om kvällarna, har en sett...
 (b) Hon springer där om kvällarna, har en sett...
 (c) *Det* talas till och med om revolution.
 (d) Man talar till och med om revolution.

3.1.3. Bli-passiv

Den perifrastiska passiven i svenskan bildas genom ett passivbildande hjälpverb och en perfektparticipform av huvud verbet. De passivbildande hjälpverben är *bliva* och *vara* (SAG 4:382), men i denna uppsats undersöks endast *bli*-passiver och därför beskrivs inte *vara*-passivkonstruktioner.

Det finns grupper av verb som bildar morfologiskt passiv men som ”inte alls eller endast undantagsvis [ingår] som avledningsstammar i perifrastisk passiv” (SAG 4:383). Dessa grupper består av verb vilkas subjekt i en aktiv sats har rollen som föremål, och där agentadverbial är obligatorisk i en passiv sats (6a), vissa bitransitiva verb (6b) och intran-

sitiva verb (6c). De följande exemplen från SAG illustrerar detta (SAG 4:382–383, kursiv stil i originalet):

- (6) (a) Haveriet {*?blev orsakat/orsakades*} av en förskjutning i lasten.
 (b) Vi {*?blev ingivna/ingavs*} nytt mod av meddelandet från staben.
 (c) Det {*?blev talat/talades*} både länge och väl om flykten.

Ytterligare en förutsättning är att passivformuleringen ska kunna bildas morfologiskt för att det ska kunna bildas perifrastiskt.

3.1.4. Valet mellan *s*-passiv och *bli*-passiv

I majoriteten av alla fall kan språkanvändaren välja passivkonstruktion i svenskan utan att yttrandets betydelse ändras. Men SAG hävdar också att det finns faktorer som gynnar den ena eller den andra av passiverna:

En sats med *s*-passiv och motsvarande sats med *bli*-passiv skiljer sig inte tydligt åt i betydelse, [...]. I många andra fall ha dock den ena passivkonstruktionen mer eller mindre starkt företräde.

(SAG 4:397, kursiv stil i originalet)

Några av de faktorer som gynnar den ena passivkonstruktionen framför den andra presenteras här.

Till exempel föredras *s*-passiven när passivsatsen har expletivt *det* som subjekt (7a), om verbhandlingen är upprepande eller generisk (7b), om det är fråga om vissa verb som anger statiska relationer och som vanligen har ett obligatoriskt agentadverbial (7c) samt när talaren vill tala om en icke avgränsad process utan att aktualisera dess slut eller början (7d):

- (7) (a) Det *dansades* hela natten.
 (b) Fågelfrö {*köps/*blir köpt*} i djuraffärer.
 (c) Gården {*innehas/ägs*} f.n. av en cykelhandlare i stan.
 (d) Detta dataregister {*disponerades/?blev disponerat*} bara av staben.

(SAG 4:397–399, kursiv stil i originalet)

På samma sätt finns det tillfällen då faktorer gynnar användandet av *bli*-passiver. Exempelvis föredras *bli*-passiver vid verb med begränsad aktionsart (8a), när inträdandet av participets tillstånd ska fokuseras, vilket leder till att satsens aktion tenderar att uppfattas som punktuell (8b), när den passiva satsens subjekt i någon mån kan påverka aktionen

(8c), när verbet också har en deponensform och särskilt om det kan skapa tvetydigheter om huruvida verbet står i passiv eller deponens (8d), samt om det är fråga om subjekt som anger animat referent, vilket kan bero på att animata aktanter påverkar en process mer än inanimata aktanter (8e). Animata referenter syftar på levande varelser och inanimata referenter syftar på icke-levande föremål och företeelser (NE [www]):

- (8) (a) Vi *blev körda* till skolan av min syster.
 (b) Den här räkningen *blir* knappast *betald*. Jfr. Den här räkningen *betalas* knappast.
 (c) Min man försökte *bli uttagen* till att tävla i mästerskapen.
 (d) Pojken *blev retard*. Jfr. Pojken *retades*
 (e) Han säger att han vill *bli undersökt*. Jfr. Han säger att saken måste *undersökas*.

(SAG 4:399–401, kursiv stil i originalet)

3.2. Passivkonstruktioner i danskan

På grund av det begränsade kapitlet om passivkonstruktioner i GDS (Hansen & Heltoft 2011) kombineras informationen i GDS med Engdahls redogörelse för danskans användande av de båda passivkonstruktionerna. I danskan finns det fler och starkare restriktioner vid användandet av de två olika konstruktionerna än i svenskan. Vanligtvis används *s*-passiv för att uttrycka tillstånd och oavslutade, upprepade och vanligt förekommande aktioner, medan perifrastisk passiv föredras vid enstaka, avslutade händelser (Engdahl 1999:3).

I detta avsnitt beskrivs först *s*-passiven, sedan *bli*-passiven och till sist redogörs för skillnaderna i yttrandets betydelse beroende på konstruktion.

3.2.1. S-passiv

Precis som i svenskan bildas morfologiska passiver genom att suffixet *-(e)s* fogas på infinitivstammen. Skillnaden är att den danska *s*-passiven inte kan fogas till verbets preteritumform (Hansen & Heltoft 2011:629).

I danskan korrelerar valet av passivkonstruktion med val av modus. *S*-passiv används för att uttrycka något som ses som objektivt, normativt, allmänt och oberoende av talaren (Engdahl 1999:5). I danskan är

språkets form och funktion så nära förenada att om en *s*-passiv används så medför den en automatisk tolkning av yttrandet:

In Danish and Norwegian the correlation between form and function seems to be so tight that the use of an *s*-passive automatically carries with it interpretational effects such as normativity and genericity.

(Engdahl 1999:12, kursiv stil i originalet)

S-passiv kan dock användas för att beskriva individuella handlingar om dessa utspelas som en del av en historia. Användandet av morfologisk passiv visar tydligen för en dansk läsare att det som beskrivs inte händer i den verkliga världen (Engdahl 1999:12–14).

3.2.2. *Bli-passiv*

Perifrastisk passiv bildas även i danskan genom ett hjälpverb + perfekt particip. Hjälpverben är *blive* och *være* (Hansen & Heltoft 2011:629), men eftersom *være*-passiverna inte undersöks här, kommer de heller inte att presenteras. Det kan tilläggas att danskan i pluskvamperfekt och perfekt använder hjälp verbet *være* och inte *ha*, som är regeln i svenskan. Detta leder till att en passivkonstruktion i perfekt ser ut så här: *Huset er blevet malet*, men på svenska *huset har målats* (Karman 2010:103). *S*-passiver är omöjliga i dessa tempus i danskan, och regeln är att perifrastisk passiv också föredras i preteritum. *S*-passiv används således endast i presens och infinitiv (Karman 2010:103).

På motsvarande sätt som att *s*-passiver förmedlar en objektiv och allmän tolkning av yttrandet så medför användandet av perifrastisk passiv att ett yttrande tolkas subjektivt. Perifrastisk passiv används även för att beskriva enskilda händelser och sätter in ett yttrande i en mer specifik tidsperiod (Hansen & Heltoft 2011:742–743).

3.2.3. *Valet mellan s-passiv och bli-passiv i danskan*

Nedan visar exempelmeningar hur valet mellan *bli*-passiv och *s*-passiv ändrar yttrandets betydelse. Exempelen är hämtade ur GDS och Engdahl om inget annat nämns, och de svenska översättningarna är mina egna. Exempel (9) och (10) illustrerar att *s*-passiv används principiellt, medan *bli*-passiv används situationellt:

- (9) (a) butikstyveri *anmeldes*
 (b) snatteri anmelds (alltid)
 (c) butikstyveri *bliver anmeldt*
 (d) snatteri blir anmeldt (anmelds just nu)
- (10) (a) Fiolteatret *lukkes* (tidningsrubrik)
 (b) Fiolteatret läggs ner
 (c) Fiolteatret *bliver lukket*
 (d) Fiolteatret stängs (stänger nu)

(Hansen & Heltoft 2011:743–745, kursiv stil i originalet)

Båda konstruktionerna måste vara möjliga att använda vid det aktuella verbet för att det ska finnas ett val av passivkonstruktion. *S*-passivformen undviks om *s*-formen också kan tolkas reciprokt. Det visas i exempel (11) med det danska verbet *skille* (skilja), vars passiva form bildas perifrastiskt (a) och vars reciproka form bildas med *-s* (b) (Engdahl 1999:8–9, kursiv stil i originalet):

- (11) (a) Ægtefolket *blev skilt*
 (b) Æktefolket *skiltes* aldrig et øjeblik

I (11a) tar det gifta paret ut skilsmässa och i (11b) skiljs det gifta paret aldrig fysiskt åt.

I danskan, och även i svenskan, anses aktionsart och aspekt i viss mån ha betydelse för valet av passivkonstruktion. En allmän regel är morfologisk passiv föredras vid icke avslutade processer och vid statiska verb medan perifrastiska passiver föredras om talaren vill fokusera på starten av tillståndet (Engdahl 1999:6). Exempel (12) och (13) illustrerar detta. (12a) och (13a) är Engdahls exempel (1999:6, kursiv stil i originalet) medan (12b) och (13b) är mina egna:

- (12) (a) Klokkerne *høres* vidt omkring.
 (b) Klockorna *hörs* vida omkring
- (13) (a) Hvor han kommer hen, *bliver* han *elsket* af alle.
 (b) Var han än går *blir* han *älskad* av alla.

I exempel (12) är det inte tidpunkten för starten eller slutet av handlingen som är det informativt viktiga utan det viktiga är det faktum att klockorna hörs. I (13) vill talaren fokusera på att personen blir älskad i varje nytt möte, alltså starten av händelsen.

Som redan nämnts, korrelerar valet av passivkonstruktioner med val av modus i danskan. Det leder till att *s*-passiv används för att uttrycka något som ses som objektivt, normativt, allmänt och oberoende av talar-*ren*, medan *bli*-passiv används för att beskriva subjektiva, enskilda händelser (Engdahl 1999:5). Ett exempel på detta är:

- (14) (a) Der *tales* ikke mer dansk i Skåne
 (b) Danske *talas* inte längre i Skåne
 (c) Der *bliver* (ofte) *talt* dansk i Skåne
 (d) Danske *talas* ofta i Skåne

Å ena sidan beskriver (a) en allmän tolkning av situationen i Skåne. Det är allmänt känt att det generellt sett inte talas danska i Skåne. Å andra sidan beskriver (c) faktiska händelser. Det talas faktiskt ofta danska i Skåne, men då handlar det möjligen om danska turister eller inflyttade danskar som vid enskilda tillfällen talar danska (Engdahl 1999:5). Exempel (14a) och (c) är hämtade från Engdahl (1999:5, kursiv stil i originalet) medan (14b) och (14d) är mina egna.

3.3. Grammatisk ekvivalens och interferens

Vad innebär begreppet 'ekvivalens'? Lomheim anser att ekvivalens bygger på jämförelse mellan produkten, dvs. måltexten, med originalet, dvs. källtexten. Om de två texterna förmedlar samma budskap, så är de ekvivalenta, likvärdiga (Lomheim 1995:71). Han hävdar också att budskapet är det som mottagaren upplever och därför menar han att

det [er] meir presist å seia at ekvivalens-vurdering i røynda er å setja originalmottakarens forståing og oppleving opp mot versjonmottakarens forståing og oppleving. Gjev dei to tekstene, original og versjon, grunnlag for same forståing og same oppleving? I fall svaret er ja, er dei to tekstene fullt ekvivalente.

(Lomheim 1995:71)

Även andra teoretiker har diskuterat och teoretiserat begreppet 'ekvivalens'. Nida gjorde en distinktion mellan *formell* och *dynamisk ekvivalens*, där *formell ekvivalens* är en mer källspråkstrogen inställning till översättning och att det vid *dynamisk ekvivalens* istället handlar om att förhållandet mellan måltextläsare och textens budskap ska vara detsamma som förhållandet mellan källtextläsaren och textens budskap. Det är alltså en friare inställning till översättning än *formell ekvivalens*

(Munday 2008:66–67). Koller ansåg i kontrast till Nida att ekvivalens ska eftersträvas på fem olika nivåer, nämligen på den *denotativa*, *konnotativa*, *textnormativa*, *pragmatiska* och *formmässig-estetiska* nivån (Munday 2008:74). Ingo, liksom Koller, delar upp ekvivalens i flera nivåer som han kallar översättningens fyra grundaspekter, nämligen *grammatisk struktur*, *språklig varietet*, *semantik* och *pragmatik* (Ingo 2011:20). De nämnda forskarna är alla av samma åsikt på en punkt: ekvivalens är viktigt vid översättning.

Ingo diskuterar grammatisk ekvivalens som en nivå. Han hävdar att översättaren bör beakta de aktuella språkens strukturella särdrag men sedan uttrycka sig enligt målspråkets syntaktiska villkor (Ingo 2007: 21,65). Enligt Ingo är brott mot målspråkets strukturegler vanligare än man skulle kunna tro (Ingo 2007:75), vilket för oss in på begreppet 'interferens'.

Hannedóttir påpekar att "[e]n sida av ekvivalensbegreppet som är viktigt inom översättningsstudiet är bristande ekvivalens eller interferens" (Hannedóttir 2001:124). Med *interferens* menas vanligen mindre lyckade lösningar vid en översättning eller rent av rena översättningsfel. Lomheim diskuterar interferens och hävdar att

[d]et er interferens når einskildord eller heile seiemåtar i originalen slår gjennom i versjonen på ein slik måte at resultatet vert uidiomatisk ordlegging. Interferens kan førekoma på ordplanet (leksikalsk interferens) og på setningsplanet (syntaktisk interferens).

(Lomheim 1995:79)

Vad som ska räknas som interferens är, enligt honom, en glidande skala. Språk utvecklas och ändras, så sådant som räknades som grova språkfel för 30 år sedan kan idag ses som naturligt språkbruk (Lomheim 1995: 81). Avslutningsvis hävdar Lomheim att det är språkvetare och språkexperter som bestämmer vad interferens innebär:

Den einaste praktiske og fornuftige måten at definiera interferens på ville vera å seia at det som velkvalifiserte og innsiktsfulle språkfolk reknar for interferens, det er interferens.

(Lomheim 1995:81)

Som redan nämnts i kapitel 1 anser Gellerstam att *interferens*, eller *styrning* som han kallar det, skapar ett översättningspråk som innehåller ord eller syntaktiska strukturer som finns i svenskan men som inte är den omarkerade strukturen (Gellerstam 1989:108–109). Med två språk som är så pass närbesläktade som danskan och svenskan är det lätt att förledas till att göra direkta transponeringar från källspråk till

målspråk, utan att reflektera över om resultatet är idiomatiskt på svenska eller inte, vare sig det handlar om lexikala eller syntaktiska strukturer (Bacquin & Zola Christensen 2011:165).

Även om *falska vänner* vanligen är benämningen för formliknande ord i olika språk med olika betydelser (*Svensk ordbok* 2009, s.v. vän), skulle den termen också kunna användas för varje enskilt strukturellt, lexikalt och morfologiskt språkdrag som styr översättaren att göra en mindre lyckad översättning på grund av likheter språkparet emellan.

Den här utvidgningen av begreppet 'falska vänner' ger upphov till, bland annat, två intressanta frågor. Den första frågan är vilka konsekvenser som en möjlig styrning kan ha på översättningen. Enligt Gellerstam har det redan gett upphov till en översättningssvenska mellan engelska och svenska. Kan det möjligtvis leda till översättningssvenskor mellan andra språkpar också? Och hur påverkar det i så fall "vanlig" svenska?

Den andra frågan är en fördjupning av den första frågan. Påverkar styrning läsarens upplevelse av texten eller är detta fenomen endast något som språkvetare och översättningsteoretiker ser och diskuterar? Även om man inte har erfarenhet av att se kritiskt på en text kan vissa strukturer eller ordval naturligtvis fortfarande kännas mindre lyckade eller konstiga. Har läsaren emellertid inte ett metaspråk för att kunna förklara varför strukturerna känns märkliga, så kanske läsaren enbart läser om meningen, går vidare och glömmer bort. Om boken innehåller för många märkligheter kanske den till och med döms ut som dålig.

Dessa frågor kommer inte att utvecklas eller besvaras i denna uppsats, men de är värda att ha med sig i tankarna vid läsning av de kapitel där resultatet av undersökningen redovisas och diskuteras, dvs. kapitel 4 och 5.

4. Resultat

I detta kapitel redovisas resultaten utifrån de 143 passivkonstruktionerna, som förekommer i källtexten och i måltexten, i tabeller. De exciperades från de 100 första sidorna i källtexten (2010); se avsnitt 2.2. och 2.3. om material och metod. Alla resultat är presenterade med reservation för felräkning, missade konstruktioner etc.

Strukturen i detta kapitel ser ut som följer. Först presenteras tabeller med de siffror samt de procentandelar som passivkonstruktionerna i de båda texterna representerar. Därefter presenteras siffror för och exempel på *s*-passiv och *bli*-passiv separat. I de två avsnitten 4.1. och 4.2. förekommer i viss mån en diskussion i samband med att exemplen tas upp för att underlätta förståelsen. De avsnitten kommer därför inte att diskuteras i någon större utsträckning i kapitel 5. För diskussionen har, förutom det som sägs i kapitel 3, nätversionerna av ordböckerna *Den Danske Ordbog* (www.ordnet.dk/ddo) och *Nationalencyklopedin* (www.ne.se), hädanefter *DDO* och *NE*, samt den tryckta ordboken *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2009), använts.

I den danska källtexten finns 143 passivkonstruktioner, varav 72 är morfologiska passiver, *s*-passiver, och 71 är perifrastiska passiver, *bli*-passiver. I tabell 1 redovisas absoluta tal och procentandelar.

TABELL 1. *Antal passivkonstruktioner och procentuell fördelning i KT*

	S-passiv i KT	Bli-passiv i KT	Totalt
Antal	72	71	143
%	50,35%	49,65%	100 %

I mitt material är antalet passiver alltså jämt fördelat mellan de två konstruktionerna. I tabell 2 nedan visas hur de danska passivkonstruktionerna har översatts till svenska.

TABELL 2. Antal passivkonstruktioner och procentuell fördelning i MT

	S-passiv i MT	Bli-passiv i MT	Totalt
Antal	95	35	130
%	73,08%	26,92%	100 %

Av källtextens 143 passiver har 130 översatts till svenska passivkonstruktioner. Det är alltså 13 danska passivkonstruktioner som har översatts på andra sätt. Vidare utgörs drygt 73 % av måltextens konstruktioner av morfologiska passiver medan de perifrastiska passiverna utgör knappa 27 %. Det kan jämföras med källtexten där passivkonstruktionerna var jämt fördelade med i stort sett 50 % *s*-passiver och 50 % *bli*-passiver.

I tabell 3 och 4 redovisas hur de morfologiska och perifrastiska passiverna i källtexten är fördelade i måltexten:

TABELL 3. Fördelning av KTs *s*-passiver i MT i absoluta tal

S-passiv i KT	S-passiv i MT	Bli-passiv i MT	Annat i MT
72	63	2	7

Av de 72 *s*-passiverna i källtexten har 63 översatts till *s*-passiver och 2 till *bli*-passiver i den svenska översättningen, medan de återstående 7 *s*-passiverna i källtexten inte översattes till passiver i måltexten utan översattes på andra sätt. På motsvarande sätt presenteras fördelningen av *bli*-passiv i källtexten i tabell 4:

TABELL 4. Fördelning av KTs *bli*-passiver i MT i absoluta tal

Bli-passiv i KT	S-passiv i MT	Bli-passiv i MT	Annat i MT
71	32	33	6

Av de 71 *bli*-passiverna i källtexten har 32 översatts med *s*-passiver och 33 *bli*-passiver i måltexten, medan 6 *bli*-passiver i källtexten har översatts på andra sätt.

Som det framgår av tabell 4 är passivkonstruktionerna jämt fördelade mellan *s*- och *bli*-passiver i källtexten, medan det i den svenska översättningen förekommer övervägande morfologiska passiver. Resultatet för källtexten var möjligen något överraskande medan måltexten skulle kunna sägas vara i enlighet med den beskrivning som ges i SAG av

passivkonstruktioner i svenska (se avsnitt 3.1. ovan). Detta diskuteras vidare i kapitel 5.

Det ska påpekas att passivkonstruktionerna i måltexten endast utgörs av de som motsvarar konstruktionerna i källtexten. Följaktligen kan det finnas fler passivkonstruktioner i måltexten än vad tabellerna 2–4 visar.

4.1. S-passiv i källtexten

I detta avsnitt redovisas hur källtextens *s*-passiv har översatts med hjälp av exempel. Först behandlas *s*-passiv, sedan *bli*-passiv och därefter annan konstruktion.

De resterande exemplen i denna uppsats är numrerade med en siffra och en bokstav där (a) används vid den danska originalmeningen och (b) används vid den svenska översättningen. Vid de tillfällen då (c), och i ett fall (d), förekommer förklaras det var de är hämtade. I de resterande exemplen i denna uppsats har passivkonstruktionerna kursiverats av mig för att underlätta förståelsen. De är alltså inte kursiverade i originaltexten. Om kursiv stil har använts i originaltexten, har det markerats med fet stil i exemplen.

4.1.1. S-passiv som översatts med s-passiv

Av de 72 morfologiska passivkonstruktioner som finns i källtexten har alltså 63 översatts med *s*-passiv (se tabell 3 ovan). Av dessa 63 kan det konstateras att vid 62 tillfällen reagerar troligtvis läsaren inte på måltexten och exempel (15) illustrerar detta.

Som redan nämnts kan tidsaspekten inverka på valet av passivkonstruktion. Om verbhandlingen är iterativ, dvs. upprepande, eller generisk och när talaren vill tala om en icke avgränsad process utan att aktualisera dess början eller slut så föredras *s*-passiv. I exempel (15) demonstreras hur *s*-passiv gynnas vid upprepade verbhandlingar. Tidsadverbialet *vecka efter vecka* tyder på att det gäller sådana handlingar:

- (15) (a) Den sidste rest af en vertikal verdensorden, som uge for uge *kannibaliseres* på det grusomste.
 (b) Den sista resten av en vertikal världsordning, som *vecka efter vecka kannibaliseras* å det gruvligaste.

(2010:60, 2012:59)

Det finns dock ett exempel av dessa 63 där bruket av *s*-passiv kan sägas vara märkligt. I exempel (16) talar Fru Z om hur dagens ungdomar, som lär sig mindre i skolan än äldre generationer gjorde, en dag ska regera:

- (16) (a) Og tak ikke fejl, [...], det er **dem**, de ukultiverede, vi skal *regeres* af.
 (b) Och låt ingen tvekan råda, [...], det er **de**, de okultiverade, vi skall *regeras* av.
 (2010:73, 2012:72, fet stil står för kursiv stil i originalet)

Denna mening är formulerad på ett klumpigt sätt, men det beror nog inte på att den morfologiska passiven har förts över från källtexten. Enlig SAG används *bli*-passiv oftast vid subjekt som anger animat referent (se avsnitt 3.1.4. ovan). Eftersom det är en animat referent, *vi*, som skulle kunna styras av den yngre generationen, så borde passiven i denna mening således vara perifrastisk, vilket visas i det egna exemplet (16c):

- (16) (c) Och låt ingen tvekan råda, [...], det är **de**, de okultiverade, vi skall *bli regerade* av.

Även denna mening (16c) känns mindre lyckad och till och med klumpigare än (16b). För att undvika att meningen uppfattas som märklig, skulle man kunna göra om den passiva satsen till en relativsats, vilket visas i det egna exemplet (16d):

- (16) (d) Och låt ingen tvekan råda, [...], det er **de**, de okultiverade, som ska regera över oss.

Av de 63 morfologiska passiverna som översatts från de danska *s*-passiverna är det således 62 som man som läsare antagligen inte skulle reagera på medan en av konstruktionerna känns något märklig.

4.1.2. *S*-passiv som översatts med *bli*-passiv

Endast två av de 72 morfologiska passiverna i källtexten har översatts med *bli*-passiver (se tabell 3 ovan):

- (17) (a) Ja, undskyld, Deres Højhed, hvis jeg trætter Dem med alle mine oplevelser fra Deres hofbal, men jeg ved, at en vært altid gerne vil *takkes* [...].
 (b) Ja, Ers Höghet, förlåt om jag tröttar ut Er med alla mina upplevelser från Er hovbal, men jag vet att en värd alltid vill *bli tackad* [...].
 (2010:10, 2012:10)
- (18) (a) Men når miseren rammer vore nære, så *rystes* man endog.
 (b) Men når misären drabbar våra närstående *blir* man ändå *skakad*.
 (2010:88, 2012:86–87)

Läsare skulle antagligen inte reagera på någon av dessa meningar. Det skulle vara svårt att göra om (18) till *s*-passiv, eftersom betydelsen av *skakas* är att något blandas ihop, exempelvis en ketchupflaska, en martini, hårfärgen i en hårfärgsflaska etc. Exempel (17) fungerar lika bra morfologiskt som perifrastiskt.

4.1.3. *S*-passiv som översatts med annan konstruktion

Det finns också exempel då passivkonstruktionerna i källtexten har översatts på andra sätt. Av de 72 *s*-passiverna i källtexten har 7 översatts med andra konstruktioner (se tabell 3 ovan). Till exempel har (19a) översatts med en reflexiv konstruktion och (20a) har översatts med ett deponensverb:

- (19) (a) Vil dette altid være en forbrudelse – [...] – eller kan et fremskidt *forudses* på dette felt?
 (b) Kommer detta alltid att vara ett brott – [...] – eller kan *man vänta sig* framsteg på detta område?
 (2010:55, 2012:54)
- (20) (a) Mange er de aftaler, der går i glemmebogen eller *fejlluskes*.
 (b) Många är de överenskommelser som man glömmer bort eller *minns fel*.
 (2010:67, 2012:66)

4.2. *Bli*-passiv i källtexten

Detta avsnitt är strukturerat på samma sätt som det närmast föregående. Först presenteras alltså källtextens *bli*-passiver som har översatts med *bli*-passiv, sedan *s*-passiv och till sist annan konstruktion.

4.2.1. *Bli*-passiv som översatts med *bli*-passiv

På grund av att valet av passivkonstruktion i svenskan ofta är fritt (se avsnitt 3.1.4) går det för det mesta lika bra att använda perifrastisk passiv där man använder morfologisk och vice versa. Av 33 *bli*-passiver som översatts från danskan skulle en läsare antagligen inte reagera på 26 av dem, medan 6 meningar möjligen skulle kunna ändras, för att på så sätt framhäva betydelsen av den aktuella meningen.

I exempel (21) diskuterar Fru Z hur emancipationen av människors impulser och lustar har lett till ett samhälle på glid:

- (21) (a) Politiet *bliver arresteret* for børneporno, fængelsebetjente voldtager fanger [...], præster misbruger messedrenge ... [...].
 (b) Polisen *blir arresterad* för barnporr, fångvaktare våldtar fångar [...], præster missbrukar mässgossar ... [...].
 (2010:16, 2012:16)

Det som beskrivs i (20a) är säkerligen någonting som har hänt i Danmark och utan tvivel också blivit uppmärksammat i media. I Danmark är det således en specifik händelse och, i enlighet med resonemang hos Engdahl (1999), Karman (2010) och GDS (2011), används därför perifrastisk passiv. Detta är däremot inte en specifik händelse i Sverige, så i enlighet med hur SAG redogör för att passivkonstruktioner används, borde denna passivkonstruktion ha uttryckts morfologiskt för att få fram verbets betydelse av en icke avgränsad process.

Nästa exempel borde ha gynnat morfologisk passiv eftersom meningen, precis som föregående exempel, beskriver en icke avgränsad process och händelsens början och slut inte aktualiseras:

- (22) (a) Oraklets dobbeltsvar betyder både ”at reflektere”, sådan som kustmeren gør, og også at *blive set* som et eksempel, der rager op et tårn.

- (b) Oraklets dubbla svar betyder både ”att reflektera”, så som konstnären gör, men också att *bli sedd* som ett exempel som höjer sig över andra.

(2010:55, 2012:54)

Detta exempel är dock något problematiskt då uttrycket *bli sedd* ofta används i svenskan, exempelvis i meningen: ”Barnen ska bli sedda”. Uttrycket har då betydelsen ’uppmärksamma’. Det är naturligtvis en tolkningsfråga och Andersson kan ha tolkat meningen som att man ska *uppmärksammas* som ett exempel. Jag tolkar däremot Brøggers mening som att man ska *betraktas* som ett exempel. Så verkar också Andersson ha tolkat uttrycket i exempel (23):

- (23) (a) Skal skriftsproget måske *forstås* som den overlegnes modstand mod vilkårene?
 (b) Ska skriftspråket kanske *ses* som den överlägsnes motstånd mot livsvillkoren?

(2010:54, 2012: 53)

I dessa fall verkar alltså semantiska strukturer och kriterier styra valet av passivkonstruktion mer än huruvida någon av passiverna syntaktiskt gynnas framför den andra.

De två följande exemplen (24) och (25) beskriver upprepande handlingar. Inför repliken i exempel (24) talar Fru Z om mode och hur det har förändrats genom åren:

- (24) (a) Den første gang jeg *blev fotograferet* til et mogadonskt frisørblad, [...], var det iført **sari**.
 (b) Den første gången jeg *blev fotograferad* för ett mogadonskt frisørblad, [...], var jag klädd i **sari**.

(2010:84, 2012:83, fet stil är kursiv stil i originalet)

Exempel (25) beskriver den franska författaren och filosofen Diderots frus våldsamma böjelser:

- (25) (a) Hun *blev* i hvert fald *arresteret* af politiet for sine voldelige tilbøjeligheder – og op til flere gange.
 (b) Hon *blev* i varje fall *arresterad* av polisen för sina våldsamma böjelser – och det ett flertal gånger.

(2010:21, 2012:21)

Bli-passiven fungerar bra i båda fallen, men ifall *s*-passiven skulle användas i dessa meningar skulle betydelsen ändras något. I och med att

bli-passiv används kan meningarna tolkas som avslutade, enskilda händelser.

I (24) berättar Fru Z att hon fotograferats för en tidning. På grund av att hon säger *den första gången* antyder hon att hon har fotograferats flera gånger för frisörtidningar. Tidsadverbialet i (25) visar att handlingen upprepas. Det är alltså iterativa verbhandlingar, vilket gynnar morfologisk passiv i svenskan. Så vitt vi vet fotograferas Fru Z fortfarande ibland, men huruvida Diderots fru i exempel (25) fortfarande arresteras ibland vet vi inte. Än en gång handlar det således om hur de danska meningarna tolkas av översättaren och att han därefter gör sina val av passivkonstruktion.

I det nästföljande exemplet beskrivs hur den danska författaren och filosofen Villy Sørensens död har påverkat Mogadonien, egentligen Danmark. Huvud verbet i den danska meningen är *ramme* och det har översatts med *träffa*:

- (26) (a) När vi i Mogadonien mister vores eget tårn, *bliver* vi ramt, nationalt, kulturelt og personligt.
 (b) När vi i Mogadonien förlorar vårt eget torn *blir* vi *träffade*, nationellt, kulturellt och personligt.

(2010:27, 2012:27)

Det danska verbet *ramme* har fyra huvudsakliga betydelser, som på svenska motsvaras av 'träffa', 'drabba', 'slå/driva/ in/ner/i något' samt 'rama' (DDO [www]). Här har källtextens verb översatts med den första betydelsen, 'träffa'. Det svenska verbet *träffa* har den konnotationen att en aktant medvetet har utfört en handling mot mottagaren. Fru Z menar antagligen att Sørensens död påverkar landet negativt och att man i så fall kan tala om att landet *drabbas* av något. *Drabba* har också konnotationen att någonting oförutsett och plötsligt händer en. Meningen betydelse skulle därför ha varit mer källtextsnära om den hade uttryckts med just verbet *drabba*. Meningen hade också med fördel kunnat ändras från en perifrastisk passiv till en morfologisk, eftersom påverkan av Sørensens död är en icke avgränsad process.

Det är svårt att tala om felöversättningar, eftersom det ofta handlar om en tolkningsfråga när det kommer till passivkonstruktioner. Även om olika faktorer gynnar den ena av passiverna, kan man i många fall använda båda. Ibland ska man dock inte använda en passiv, utan någon annan syntaktisk konstruktion. I exempel (27) talar Fru Z om det, i hennes sociala nätverk, vanligt förekommande ansiktslyftet:

- (27) (a) Alle mine amerikanske veninder er *blevet "løftede"*, men denne madame tør ikke miste sit gamle fjæs, som jeg egentligen holder mere af for hvert år, der går.
- (b) Alla mina amerikanska väninnor har *blivit "lyfta"*, men denna madame törs inte mista sitt gamla ansikte, som jag egentligen håller mer av för varje år som går.

(2010:11, 2012:11)

Enligt *Svensk ordbok* (2009) har det idiomatiska uttrycket för att genomgå ett ansiktslyft varit *lyfta sig*, och det sedan 1992. Denna text publicerades 2012 och därför bör Andersson kunna vara bekant med uttrycket. Följaktligen är detta en mindre lyckad översättning eftersom *blevet løftede* hellre borde ha översatts med den reflexiva konstruktionen *lyft sig*.

4.2.2. Bli-passiv som översatts med s-passiv

32 av källtextens 71 *bli*-passiver har översatts med en morfologisk passivkonstruktion (se tabell 4 ovan). Av dessa 32 exempel är det ett som låter något märkligt. Först illustreras hur en konstruktion som används på två sätt i danskan översatts med två olika konstruktioner i svenskan.

I källtexten finns det två exempel av verbet *dræbe*. Verbet har översatts på olika sätt i den svenska måltexten och med en passivkonstruktion i ett av exemplen:

- (28) (a) I stedet kom jordskælvet, hvor 70.000 mennesker *blev dræbt*.
- (b) Istället kom jordskalvet, då 70 000 människor *omkom*.

(2010:47, 2012:46)

- (29) (a) Eller skyldes denne grovkæftede masen sig på at de dannede lag i befolkningen *blev dræbt* eller sendt i omskolningslejr, så der kun er rossets sociale opdrift tilbage?
- (b) Eller beror det grova språket och det påträngande sättet på att de bildade befolkningslagren *dödades* eller skickades till omskolningslägren, så att de enda som återstod är hopens sociala ambitioner.

(2010:53, 2012:52)

Enligt DDO har verbet *dræbe* betydelsen 'forårsage nogens død (på en voldsom måde)' ([www]), vilket korrelerar med exempel (29a), där den bildade befolkningen har dödat av det kinesiska styret. Ett exempel

som används i DDO (30a) visar dock att det inte alltid måste vara en mänsklig agent som förorsakar döden ([www]). Här är (30b) min egen översättning.

- (30) (a) To unge mænd blev tidligt søndag dræbt på stedet, da de på deres motorcykel tørnede mod en husmur.
 (b) Två unga män omkom tidigt i söndags, då de kraschade med sin motorcykel in i en husvägg.

Detta exempel korrelerar i sin tur med exempel (28a), då 70 000 *omkom* i ett jordskalv.

Enligt NE ([www]) används verbet *döda* vid betydelsen 'beröva livet (→ avliva)', vilket är lämpligt vid exempel (29b). Vid exempel (28b) är det ett jordskalv som har berövat människor livet och det, i sammanhanget, idiomatiska verbet *omkom* har använts. Det handlar inte om en mänsklig agent utan om en naturkatastrof, och enligt NE används *omkom* då personer har mist livet genom en olyckshändelse eller på annat våldsamt sätt, exempelvis i krig och av naturkatastrofer ([www]).

Det nästföljande exemplet föregår det parti som återges som exempel (26) och Fru Z jämför i dessa två exempel förlusten av World Trade Center med förlusten av Sørensen, som i exempel (26) likställs med ett torn:

- (31) (a) Når Amerika *bliver ramt* på sine to tårne, er det en global katastrofe.
 (b) Når Amerika *træffas* på sine två torn är det en global katastrof.
 (2010:27, 2012:27)

Det danska verbet *ramme* har, som redan nämnts, fyra huvudsakliga betydelser, 'träffa', 'drabba', 'slå/driva/ in/ner/i något' samt 'rama' (DDO [www]). I exempel (31b) har *rammes* översatts med den första betydelsen, 'träffa'. Användandet av den morfologiska passiven är något problematiskt i denna mening, eftersom denna passivform gör meningen dubbeltydig. Anledningen är att *træffas* också är ett deponensverb, vilket medför att meningen får den något tvetydiga betydelsen att Amerika som land träffas och umgås på sina två torn. Om den perifrastiska passiven hade använts istället, så hade tvetydigheten försvunnit, vilket visas i mitt eget exempel (31c):

- (31) (c) Når Amerika *blir træffad* på sine två torn är det en global katastrof.

Perifrastisk passiv gör dock meningen i (30c) lätt obegriplig. Dessutom förringas den allvarliga underton som finns i (30a) och den nästan försvinner. Hade exempelvis verbet *förlora* använts istället, så skulle det ha resulterat i att det underliggande allvaret behölls och följaktligen en mer betydelsenära översättning.

4.2.3. *Bli-passiv som översatts med annan konstruktion*

Det finns också exempel då *bli*-passivkonstruktioner i källtexten har översatts på andra sätt. Av de 71 *bli*-passiverna i källtexten har 6 översatts med andra konstruktioner (se tabell 4 ovan). Ett exempel är (28), som beskrevs ovan, samt (32) nedan, där två passiva verbkonstruktioner har gjorts om till två aktiva verbkonstruktioner. Exempel (32) räknas som två olika exempel i undersökningen, eftersom det är två olika verb, men jag valde att behandla dem tillsammans i detta avsnitt:

- (32) (a) – När man ser danskerne gå på tur med deras hund, *bliver* den *nusset* och *plejet*.
 (b) – När man ser danskarna promenera med sin hund *leker* de med den och *sköter* om den.

(2010:99, 2012:97)

Även om det inte kan sägas om Andersson har gjort medvetna grammatiska val av passivkonstruktion kan hans språkkänsla ändå ha fått honom att gynna den ena konstruktionen framför den andra. Som nämnts i avsnitt 3.4. menar Lomheim (1995) att välkvalificerade och insiktsfulla språkbrukare vet vad som räknas som interferens och vad som är idiomatiskt och Andersson kan utan tvekan räknas som en sådan språkbrukare.

5. Diskussion

I kapitlet 4 presenterades antalet passivkonstruktioner i både den danska källtexten och den svenska måltexten, samt hur stor procentandel de morfologiska och perifrastiska passiverna utgör i de båda texterna. I detta kapitel ska först och främst två frågor diskuteras.

Den första frågan är huruvida översättaren har påverkats av källtexten till att använda *bli*-passiver, så att måltexten innehåller perifrastiska passiver i större utsträckning än vad en svensk originaltext gör. Detta är också kärnan i den undersökning som har gjorts. Den andra frågan som kommer att diskuteras är tvådelad och lyder som följer: Är denna källtext representativ för danska texter och danskt språkbruk och vilka konsekvenser har de jämt fördelade passivkonstruktionerna i källtexten för den undersökning som redovisas i denna uppsats?

För att få en uppfattning om huruvida översättaren har förhållit sig till svenskt språkbruk eller inte, så behövs en jämförande svensk originaltext där språkbruket förhoppningsvis inte är påverkat av ett annat språk. För det syftet har 100 sidor i Elisabet Nemerts roman *Ljusets dotter* från 2011 undersökts (se avsnitt 2.2. ovan om romanen).

Resultatet från undersökningen av *Ljusets dotter* presenteras i tabell 5 nedan. Tabell 2 presenteras igen för att underlätta diskussionen:

TABELL 2. *Antal passivkonstruktioner och procentuell fördelning i Jag har sett den gamla världen försvinna – var är mina örhängen?*

	S-passiver	Bli-passiver	Totalt
Antal	95	35	130
%	73,08%	26,92%	100 %

TABELL 5. Antal passivkonstruktioner i och procentuell fördelning Ljusets dotter

	S-passiver	Bli-passiver	Totalt
Antal	101	18	119
%	84,87%	15,13%	100 %

Man kan se att antalet *s*-passiver klart överväger i den svenska originaltexten och att endast cirka 15 % av passivkonstruktionerna är perifrastiska. Jämförs detta resultat med resultatet från den översatta måltexten, ser man att det i den översatta texten finns nästintill 12 procentenheter fler perifrastiska passivkonstruktioner än det gör i den svenska originaltexten.

Enligt SAG är morfologiska passiver är vanligare än perifrastiska i svenskan. SAG menar också att även om inte alla verb kan bilda morfologiskt passiv, så finns det ännu färre verb som kan bilda perifrastisk passiv. Det finns naturligtvis inga uppgifter om hur mycket vanligare *s*-passiver är i svenskan än *bli*-passiver. Men om den svenska originaltexten i denna undersökning ses som en måttstock för hur passivkonstruktionerna vanligtvis fördelas i en svensk text, så är *s*-passiver cirka sex gånger vanligare än perifrastiska passiver. Det verkar vara som så att även om det finns faktorer som gynnar konstruktionerna vid olika tillfällen, vilket följaktligen också betyder att det teoretiskt sett oftast finns ett val, så används *s*-passiven betydligt oftare i svenskan än i danskan.

Det kan naturligtvis vara en slump att det just i denna originaltext finns så pass många fler *s*-passiver än *bli*-passiver. Man ska också ha i åtanke att personers egna språkbruk och prefererade strukturer också kan påverka hur passivkonstruktioner används. Eftersom jag inte vet tillräckligt mycket om hur Andersson eller Nemert använder det svenska språket, förutom i de textavsnitt som här undersökts, kan jag egentligen inte säga särskilt mycket om de båda språkbrukens eventuella inverkan på resultatet.

Men låt oss anta att detta resultat är generellt för hur svenska översatta texter från danska ser ut och låt oss även anta att originaltexten visar hur passivkonstruktioner fördelas generellt i svenska originaltexter. Då kan man se att måltexten faktiskt innehåller 12 procentenheter fler perifrastiska passiver än originaltexten, och det i så fall bör tyda på att översättaren i alla fall i någon mån har styrts till att överföra dansk struktur till måltexten. Det i sin tur betyder att mitt antagande i avsnitt 2.1. ovan, att översättare löper en risk att överföra en prefererad struktur

i källtexten till måltexten då språken är nära besläktade, faktiskt stämmer.

Detta för oss vidare till den andra frågan, huruvida denna källtext är representativ för danska texter och danskt språkbruk. För att underlätta denna diskussion presenteras tabell 1 igen.

TABELL 1. *Antal passivkonstruktioner och procentuell fördelning i Jeg har set den gamle verden forsvinde – hvor er mine øringer?*

	S-passiv	Bli-passiv	Totalt
Antal	72	71	143
%	50,35%	49,65%	100 %

I källtexten är passivkonstruktionerna alltså jämt fördelade, trots att tre källor, nämligen Christensen & Zola Christensen (2004), Karman (2010) och GDS (2011) hävdar att *bli*-passiven är den vanligare konstruktionen i danska. Denna undersökning har dock visat att faktiskt språkbruk inte alltid följer de riktlinjer och tendenser som presenterats. Man skulle till och med kunna hävda att denna källtext inte följer danskt språkbruk, eftersom det är fler morfologiska än perifrastiska passiver i texten, även om skillnaden är obetydlig (50,35% respektive 49,65%).

Så vad har de jämt fördelade passivkonstruktionerna i källtexten för konsekvens för den undersökning som redovisas i denna uppsats? På grund av det jämförelsevis stora antalet *s*-passiver i källtexten kan resultatet för måltexten ha påverkats. Om källtexten hade följt de tendenser som presenterats i kapitel 3, och som andra har visat finns i danskan, hade det funnits fler *bli*-passiver som hade kunnat överföras till måltexten. Då hade en eventuell styrning av måltexten möjligen varit mer tydligt i resultatet. Det ska också än en gång påpekas (se kapitel 4 ovan) att antalet passivkonstruktioner i måltexten kan vara missvisande då endast de passiver som motsvarar passivkonstruktionerna i källtexten har räknats med.

Jag har endast undersökt ett litet utdrag ur tre romaner, varför resultatet i sig inte är generaliserbart. Det finns alltså en god grund till att genomföra en större undersökning med en större textmassa, eftersom den så att säga halvöppna dörren mellan de båda aktuella språken inbjuder till strukturell överföring istället för strukturell översättning. Om en större textmassa, med källtexter av flera författare och måltexter översatta av fler översättare än vad som är fallet här, undersöks kan också mer generella slutsatser dras, vilket det inte kan göras i den här uppsatsen. Även om det verkar som att Andersson i viss mån har på-

verkats av danska strukturer, så är det omöjligt att veta det helt säkert, såvida inte fler av hans översatta texter och fler svenska originaltexter undersöks.

6. Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att undersöka om jag, genom att analysera hur passivkonstruktioner har översatts från danska till svenska i ett begränsat material, skulle kunna dra slutsatser om huruvida den aktuella översättaren har styrts till att använda den av danskan gynnade perifrastiska passiven på ett sätt som avviker från bruket av morfologisk och perifrastisk passiv i svenskan. Med tanke på de båda språkens nära släktskap och stora likheter är det rimligt att anta att en översättare löper större risk att överföra en prefererad struktur i källtexten till måltexten än om språkparet är mer strukturellt avvikande.

När denna undersökning inleddes var jag relativt säker på att få ett tydligt svar på den övergripande frågan. Men slutsatserna är beroende av fler faktorer än jag hade kunnat tänka mig innan undersökningen påbörjades.

Frågan i sig verkar så oskyldig. Har översättaren styrts av danska syntaxstrukturer och överfört dessa till den svenska måltexten? Men det visar sig att den frågan inte är lätt att besvara och det av tre anledningar.

För det första erbjuder det svenska språket mycket frihet i valet av passivkonstruktioner. Det finns faktorer som gynnar den ena eller den andra av passiverna, men vanligtvis kan språkbrukaren välja fritt. Det leder i sin tur till att det är sällan en svensk språkbrukare bryter mot reglerna för det allmänna språkbruket vid användandet av perifrastisk passiv, även om *s*-passiv hade varit att föredra.

För det andra, vilket återkopplar till föregående stycke, finns det inte särskilt många exempel i denna undersökning där Andersson enligt mig valt den mer markerade konstruktionen. Ibland handlar det om hur den aktuella meningen tolkas, och jag och Andersson kan lika gärna ha tolkat källtexten olika.

För det tredje är passivkonstruktionerna jämt fördelade i den danska källtexten. Det visar att språkbruk och idiomatik inte är så pass enkelt att kategorisera och bestämma regler för som det kan verka utifrån de respektive beskrivningarna som ges i SAG och GDS. Den jämna fördelningen kan också ha haft en inverkan på måltextresultatet.

Nu skulle jag likväl hävda att Andersson i viss mån har styrts till att överföra den prefererade strukturen, så att måltexten nu innehåller fler perifrastiska passiver än den hade gjort om texten hade skrivits på svenska från första början. Det styrks av resultatet av jämförelsen med den svenska originaltexten. Jag hävdar också att om källtexten hade innehållit fler *bli*-passiver än den faktiskt gör, så hade resultatet antagligen blivit mer i enlighet med det, innan undersökningen började, antagna resultatet. Men resultatet från denna undersökning är inte generaliserbart, och mitt antagande verifierades inte riktigt fullt ut. För att kunna pröva det behövs en mer omfattande och grundligare undersökning.

På grund av de två språkens likheter och falska vänner, om man nu kan tala om en strukturövergripande förståelse av termen *falska vänner*, är det inte särskilt förvånande att översättare styrs till att överföra källspråkets strukturer. Denna uppsats avslutas därför med ett talande citat från Bacquin och Zola Christensen om just de båda språkens närhet och svårigheterna som ligger däri:

Det är ofta där man tror att det är lätt som det blir svårt. Översättarna visar sig begå fel som de inte hade begått om de hade betraktat danskan som ett främmande språk.

(Bacquin & Zola Christensen 2011:165)

Likheterna språken emellan inbjuder till felöversättningar, enkla misstag och interferenser, på grund av att man tror sig förstå och tror sig kunna släppa källspråket. Som översättare får man därför vara uppmärksam på vilka vänner man släpper in genom den ”halvöppna dörren”, för de falska vännerna kan man absolut inte lita på.

Material- och litteraturförteckning

Material

- Brøgger, Suzanne 2012. *Brev till prinsen av Mogadonien. Jag har sett den gamla världen försvinna – var är mina örhängen?* Stockholm: Norstedts.
- Brøgger, Suzanne 2011. *Jeg har set den gamle verden forsvinde – hvor er mine øreringe? Breve til Prinsen af Mogadonien.* Köpenhamn: Gyldendal.
- Nemert, Elisabet 2011. *Ljusets dotter.* Stockholm: Nordin Agency.

Litteratur

- Barödal, Johanna, Nils Jörgensen, Gorm Larsen & Bente Martinussen 1997. *Nordiska – våra språk förr och nu.* Lund: Studentlitteratur.
- Bacquin, Mari & Robert Zola Christensen 2011. När sommerfugle blir till sommarflugor – eller när grannspråk blir främmande språk. I: *Språk i Norden* 2011. S. 157–166. Språk i Norden.
- Christensen, Lisa & Robert Zola Christensen 2004. 60 svensk-danska syntaxskillnader. I: *På godt dansk. Festskrift til Henrik Galberg Jacobsen i anledning af hans 60 års fødselsdag den 4. februar 2004.* S. 61–72. Wessel & Huitfeldts.
- Dahl, Östen 2003. *Grammatik.* Lund: Studentlitteratur.
- DDO = Den Danske Ordbog, <<http://ordnet.dk/ddo>>. Hämtad 2015-05-06.
- Engdahl, Elisabeth 1999. *The choice between bli-passive and s-passive in Danish, Norwegian and Swedish.* (Nordsem Report 3), <http://www.svenska.gu.se/digitalAssets/1311/1311028_engdahl-nordsem-passivechoice1999.pdf>. Hämtad 2015-06-17
- GDS = Hansen, Erik & Lars Heltoft 2011. *Grammatik over det Danske Sprog.* Odense: Syddansk Universitetsforlag.

- Gellerstam, Martin, Sture Allén, & Sven-Göran Malmgren 1989. Anglosaxiskt inflytande på svenskan. I: *Orden speglar samhället*. S. 105–117. Stockholm: Allmänna förlaget.
- Hannedóttir, Anna 2001. Ekvivalent och ekvivalent – det beror på vad man menar. I: *Gäller stam, suffix och ord*. S. 122–126. Göteborg: Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning.
- Karman, Helle 2010. *Tio lektioner i danska – texter och övningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Lomheim, Sylfest 1995. *Omsetjingsteori*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Munday, Jeremy 2012. *Introducing translation studies – theories and applications*. New York. Routledge.
- NE = *Nationalencyklopedin*, <<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/>>. Hämtad 2015-05-06.
- SAG = Telemann, Ulf, Staffan Hellberg, Erik Andersson 1999. *Svenska Akademiens grammatik. 1. Inledning, bibliografi, register*. Stockholm: Svenska Akademien/Norstedt
- SAG = Telemann, Ulf, Staffan Hellberg, Erik Andersson 1999. *Svenska Akademiens grammatik. 4. Sats och meningar*. Stockholm: Svenska Akademien/Norstedt
- Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* 2009. Stockholm: Svenska Akademien/ Nordstedt.
- Wikipedia Elisabet Nemert, <http://sv.wikipedia.org/wiki/Elisabet_Nemert>. Hämtad 2015-06-11.
- Wikipedia Suzanne Brøgger, <http://da.wikipedia.org/wiki/Suzanne_Br%C3%B8gger>. Hämtad 2015-05-20.
- Wikipedia Urban Andersson <http://sv.wikipedia.org/wiki/Urban_Andersson>. Hämtad 2015-05-20.

Bilaga 1

I denna bilaga återges alla exempel från de 100 första sidorna i källtexten samt deras svenska motsvarigheter. Exempelen är indelade i fem avsnitt:

1. *S*-passiv i danskan blir *s*-passiv i svenskan
2. *S*-passiv i danskan blir *bli*-passiv i svenskan
3. *Bli*-passiv i danskan blir *bli*-passiv i svenskan
4. *Bli*-passiv i danskan blir *s*-passiv i svenskan
5. Passivkonstruktioner i danska blir annat i svenska.

Exempelen är försedda med bokstäver där (a) står för den danska originalmeningen och (b) för den svenska översättningen. Passivkonstruktionerna har kursiverats av mig för att underlätta förståelsen. De är alltså inte kursiverade i originaltexten. Om kursiv stil har använts i originaltexten, har det markerats med fet stil i exemplen.

1. *S*-passiv i danska blir *s*-passiv i svenskan

(a)	Det <i>siges</i> , at han cykler på arbejde fra København til Humlebæk.
(b)	Det <i>sägs</i> att han cyklar till arbetet från Köpenhamn till Humlebæk.
(2010:12, 2012:12)
(a)	Hvad smykker angår, er juvelerne jo det allermost private, der findes, selvom de <i>bæres</i> til offentligt skue.
(b)	Vad beträffar smycken är juvelerna ju det allra mest privata som finns, trots att de <i>bärs</i> till allmän beskådan.
(2010:13, 2012:13)
(a)	Men ærværdige skuespillere og sangere klager forgæves over, hvordan pøbelen tager mere og mere sendetid, mens de professionelle <i>sendes</i> ud i kulden.

- (b) Men vördnadsvärda skådespelare och sångare klagar förgäves över att pöbeln tar mer och mer sändningstid, medan de professionella *skickas* ut i kylan.
(2010:13, 2012:13–14)
- (a) [...] og at essayet derfor ikke kan *skrives* uden et vist krukkeri i form av excentricitet.
(b) [...] och att essän därför inte kan *skriväs* utan en viss tillgjordhet i form av excentricitet.
(2010:17, 2012:17)
- (a) Vi, der tilhører det forrige århundrede, [...], har svært ved at forlige os med en verden. Hvor det ikke længere er muligt at fastholde et synpunkt mere end fem minutter ad gangen, uden at det straks *dementeres* eller relativeres af nye informationer.
(b) Vi som tillhör det förra århundradet, [...], har svårt att förlika oss med en värld där det inte längre är möjligt att hålla fast vid en ståndpunkt mer än fem minuter åt gången, utan att den genast *dementeras* eller relativiseras av ny information.
(2010:19, 2012:19)
- (a) Vi, der tilhører det forrige århundrede, [...], har svært ved at forlige os med en verden. Hvor det ikke længere er muligt at fastholde et synpunkt mere end fem minutter ad gangen, uden at det straks *dementeres* eller *relativeres* af nye informationer
(b) Vi som tillhör det förra århundradet, [...], har svårt att förlika oss med en värld där det inte längre är möjligt att hålla fast vid en ståndpunkt mer än fem minuter åt gången, utan att den genast *dementeras* eller *relativiseras* av ny information.
(2010:19, 2012:19)
- (a) Et langt mere compliqué – [...] – forhold havde jeg til filosofen Baudrillard, men det skal Prinsen *skånes* for at høre om, [...].
(b) Ett långt mer compliqué – [...] – förhållande hade jag till filosofen Baudrillard, men det skall Prinsen *förskonas* från att höra, [...].
(2010:23, 2012:23)
- (a) For øvrigt må jeg sige, at ingen i Dronningens gamle København er i stand til at præstere en salon som den, der *holdes* i de Bruunske stuer.
(b) För övrigt måste jag säga att ingen i Drottningens gamla Köpenhamn förmår prestera en salong som den som *hålls* i de Bruunska rummen.
(2010:23, 2012:23)
- (a) Men denne betragtning *affødes* kun ad min dybe respekt for fru Nannas mand, [...].
(b) Men denna betraktelse *föds* endast ur min djupa respekt för fru Nannas man, [...].
(2010:25, 2012:25)

- (a) At have friheden til at invitere gæster helt spontant ville kræve tjenestefolk, og så var man bundet på andre hænder og fødder, for tjenestefolk skal *passes* og dannes.
- (b) Att ha friheten att bjuda in gäster helt spontant skulle kräva tjänstefolk, och då vore man bunden till händer och fötter, för tjänstefolk ska *vårdas* och bildas.
- (2010:34, 2012:33)
- (a) At have friheden til at invitere gæster helt spontant ville kræve tjenestefolk, og så var man bundet på andre hænder og fødder, for tjenestefolk skal *passes* og *dannes*.
- (b) Att ha friheten att bjuda in gäster helt spontant skulle kräva tjänstefolk, och då vore man bunden till händer och fötter, för tjänstefolk ska *vårdas* och *bildas*.
- (2010:34, 2012:33)
- (a) En dag bestemmer de det hele, mens man selv *infantiliseres* i afhængighed og snart ikke kan klare det mest elementære selv.
- (b) En dag bestämmer de allt, medan man själv *infantiliseras* i beroende och snart inte klarar av det mest elementära själv.
- (2010:34, 2012:34)
- (a) Da *forfærdes* han.
- (b) Då *förfäras* han.
- (2010:35, 2012:34)
- (a) Skolerne behøver ikke at skamme sig over, at evne til at læse forsvinder i hele den vestlige verden, når de amerikanske skolelærere, der *dømmes* ude for inkompetence, sidder spærret inde i ”The Rubber Room”.
- (b) Skolorna behöver inte skämmas över att förmågan att läsa försvinner i hela västvärlden, när de amerikanska skollärare som *döms* ut för inkompetens sitter inspärrade i ”The Rubber Room”.
- (2010:36, 2012:36)
- (a) Mange vil sige – som det *fremhæves* i biblioteksdiskussionen – at det kan være lige meget, hvilket medie man bruger, [...].
- (b) Många skulle säga – som det *framhålls* i biblioteksdiskussionen – att det inte spelar någon roll vilket medium man använder sig av, [...].
- (2010:37, 2012:36)
- (a) I vores dages ”litterære offentlighed” [...] *fortæres* digtningen enten for dens markedsværdi eller henslæber en tussmørkeeksistens som langhårede sprogeeksperimenter.
- (b) I våra dagars ”litterära offentlighet” [...] *konsumeras* diktningen antingen för dess marknadsvärde eller så framsläpar den sitt liv i en skymningsexistens som långhåriga språkexperiment.
- (2010:39, 2012:38)

- (a) ”At have sproget i sin magt” *regnes* af franskmænd for det allerstørste gode , hvilket vi som mogadonere bare synes er latterligt.
- (b) ”Att ha språket i sin makt” *betraktas* av fransmän som det största av allt, vilket vi mogadonier bara tycker är skrattretande.
(2010:42, 2012:41)
- (a) Og det är selvfølgelig Vesten, der af kineserne *betragtes* som den farlige, men underlegne kvinde.
- (b) Och det är naturligtvis Västerlandet som av kineserna *betraktas* som den farliga, men underlägsna kvinnan.
(2010:51, 2012:51)
- (a) Langsigtede resultater *opnås* bedst gennem eksempelts magt, indre ro og udholdenhed.
- (b) Långsiktiga resultat *uppnås* bäst genom exempellets makt, inre ro och uthållighet.
(2010:52, 2012:51)
- (a) Hvordan kunne socialismen – lighedstanken – *forenes* med rigdomsrevolutionen og den gamle, konfutsianske, hierarkiske tankegang?
- (b) Hur kunde socialismen – jämlikhetstanken – *förenas* med rikedomrevolutionen och det gamla, konfucianska, hierarkiska sättet att tänka?
(2010:53, 2012:52)
- (a) Skal skriftsproget måske *forstås* som den overlegnes modstand mod vilkårene?
- (b) Ska skriftspråket kanske *ses* som den överlägsnes motstånd mot livsvillkoren?
(2010:54, 2012:53)
- (a) Men ikke et smil kan *afløkes* Kristusfiguren.
- (b) Men inte ett leende kan *avlockas* Kristusfiguren.
(2010:56, 2012:55)
- (a) Er Kina et kollektivt samfund og gruppepresset så stort, at individuel, indadvent tankevirksomhed må *opfattes* som en sygdom?
- (b) Är Kina ett kollektivt samhälle och gruppsycket så stort att individuell, inåtvänd tankeverksamhet måste *uppfattas* som en sjukdom?
(2010:56, 2012:55)
- (a) Og den stakkels kvinde, der blevet så grundigt bedraget af sin forrige mand – ham, der aldrig blev statsminister, som det *gentages* i en uendelighed , ak – æret være hans minde – og som hun prøvede at komme på erotisk niveau med gennem sin rent ud uelegante affaire på redaktionen, [...].

- (b) Och den stackars kvinna som så grundligt blev bedragen av sin förra man – han som aldrig blev statsminister, vilket *upprepas* i all oändlighet, ack, ärat vare hans minne – och som hon försökte komma i erotisk nivå med genom sin rent ut sagt smaklösa affaire på redaktionen, [...].
(2010:58–59, 2012:58)
- (a) Den sidste rest af en vertikal verdensorden, som uge for uge *kannibaliseres* på det grusomste.
(b) Den sista resten av en vertikal världsordning, som vecka efter vecka *kannibaliseras* å det gruvligaste.
(2010:60, 2012:59)
- (a) [...], her er der bare en skeløjet dronning, som *punkes* for sine rygevaner, [...].
(b) [...], här finns det bara en skelög drottning som *mobbas* för sina rökvanor, [...].
(2010:60, 2012:59)
- (a) Her til lands bliver også de kongelige babyer kannibaliserat lige fra fødseln af, og de *fratages* fuldkommen muligheden for at vokse op i den upåagtehed, som er forudsætningen for udviklingen af et harmonisk menneske.
(b) Här i landet blir även de kungliga bebisarna kannibaliserade ända från födseln, och de *fråntas* fullständigt möjligheten att växa upp i den obemärkthet som är förutsättningen för att någon skall bli en harmonisk människa.
(2010:60, 2012:59–60)
- (a) Nu ved jeg ikke, hvor ofte Deres Kongelige Højhed under Dem selv at lade Dem divertere i biografteateret, men Lars von Triers *Antichrist* skal *ses* i biografen, [...].
(b) Nu vet inte jag hur ofta Ers Kungliga Höghet unnar Er att låta Er diverteras på biografteatern, men Lars von Triers *Antichrist* skall *ses* på bio, [...].
(2010:61, 2012:60)
- (a) Det *siges* at være et noget dystert livssyn, der her udspiller sig, [...].
(b) Det *sägs* vara en något dystert livssyn som där gestaltas, [...].
(2010:61, 2012:60)
- (a) Her, hvor vi over for alverdens tsunamier *forføres* til at indtage rosens standpunkt.
(b) Här, där vi inför all världens tsunamier *förförs* att inta rosens ståndpunkt.
(2010:67, 2012:66)

- (a) En yndigere og mere livfuld frue kan ikke *tænkes*, [...].
 (b) En mer intagande och livfull fru kan inte *tänkas*, [...] (2010:68, 2012:67)
- (a) Det er den ulykkelige side ved Mogadoniens succeshistorie, som lå dér og ikke længere kunne *skjules*.
 (b) Det var den olyckliga sidan av Mogadoniens framgångshistoria som låg där och inte längre kunde *döljas*. (2010:68-69, 2012:67)
- (a) Det *siges*, at G-d har én svaghed i forhold til menneskene: [...].
 (b) Det *sägs* att G-d i jämförelse med människorna har **en** svaghet: [...]. (2010:69, 2012:68)
- (a) Det ekstravagante er ikke lige så naturligt som en fjällräven, *hævdes* det.
 (b) Det extravaganta är inte lika naturligt som fjällräven, *hävdas* det. (2010:70, 2012:69)
- (a) Der går således ikke en dag, uden at jeg får besked om, [...], min mascara *produceres* ikke længere **und so weiter**.
 (b) Det går sålunda inte en enda dag utan att jag får veta att [...], min mascara inte längre *produceras* **und so weiter**. (2010:72, 2012:71)
- (a) Og hvad værre er, den for alderen så nærliggende nostalgi *fristes* uvægerligt af at slå over i ren misantropi.
 (b) Och vad värre är: den för den mogna åldern så närliggande nostalgin *frestas* oundvikligt att slå över i ren misantropi (2010:72, 2012:71)
- (a) En lærer har ingen sanktioner mod det tyranni, der *udøves* af eleverne.
 (b) En lärare har inga sanktioner mot det tyranni som *utövas* av eleverna. (2010:73, 2012:72)
- (a) Resten är rosset, der *lades* i stikken som uvorn pøbel, stakler!
 (b) Resten är hopen som *lämnas* i sticket som en ouppfostrad pøbel, stackarna. (2010:73, 2012:72)
- (a) Og tak ikke fejl, [...], det er **dem**, de ukultiverede, vi skal *regeres* af.
 (b) Och låt ingen tvekan råda, [...], det er **de**, de okultiverade, vi skall *regeras* av. (2010:73, 2012:72)
- (a) Denne slægt kan *lignes* ved en hveps, [...]!

- (b) Detta släkte kan *liknas* vid en geting [...]!
(2010:74, 2012:72)
- (a) Har De læst den nye amerikanske undersøgelse, der viser, at menneksets etiske stade er en mulighed, der *udvikles* fra **spædbarnestadiet** i samspillet mellem omsorgsgiver og baby?
- (b) Har Ni læst den nya amerikanske undersökningen som visar att människans etiska status är en potential som *utvecklas* från **spädbarnsstadiet** i samspelet mellan omsorgsgivare och baby?
(2010:74, 2012: 73)
- (a) Derfor var det meget rørende at se, hvordan det faktisk *lykkedes* Kofi Annan at forhindre en borgerkrig i at bryde ud i Kenya her i foråret.
- (b) Därför var det mycket rörande att se hur Kofi Annan i våras faktisk *lyckades* förhindra ett inbördeskrig i Kenya.
(2010:75, 2012:74)
- (a) Og jeg har svært ved at leve i denne tid, hvor nationalismen tager over alle vegne, mens FN *svækkes*.
- (b) Och jag har svårt att leva i denna tid, där nationalismen tar över på alla håll medan FN *försvagas*.
(2010:75, 2012:74)
- (a) Sagen er jo den prekære, at der – med jævne eller ujævne mellemrum – *fødes* mennesker – [...] – med nogle underlige øjne og et mærkeligt syn.
- (b) Det prekära i situationen är ju att det, med jämna eller ojämna mellanrum, *föds* människor – [...] – med underliga ögon och en märklig syn.
(2010:77, 2012:76)
- (a) Vi taler om en blanding af handikappede tabere, privilegerede og forbandede, med synske evner, der undertiden – [...] – kan *vendes* til en slags genialitet.
- (b) Vi talar om en blandning av handikappade förlorare, privilegerade och förbannade, med en synsk förmåga som ibland kan *utvecklas* till en slags genialitet.
(2010:77, 2012:76)
- (a) **Hvad** denne lille gruppe mennesker **ser** – kan *diskuteres* og **bliver** det.
- (b) **Vad** denna lilla grupp människor **ser** kan *diskuteras*, och det gör man.
(2010:77, 2012:76)
- (a) Han ved alt om, hvordan kvinder ”skaber sig”, hvordan de laver sig en type, en figur, som frembragte de et kunstværk, hvis linjer gennem åren *respekteres* af henholdsvis frisører og damskrædderinder.

- (b) Han vet allt om hur kvinnor ”gör sig till”, hur de gör sig en typ, en figur, som åstadkom de ett konstverk, vars linjer genom åren *respekteras* av damfrisörer respektive sömmerskor.
(2010:78, 2012:76)
- (a) Jeg husker de kvinder, [...], som kom sejlene, klædt i **New Look** med tårnhøje hæle, røde læber, er dollargrin af en barnevogn og den ”gordiske” knude i nakken, den, der ikke kan *løses* op [...].
- (b) Jag minns de kvinnor [...] som kom seglande, klädd i **New Look** med skyhöga klackar, röda läppar, ett dollargrin till barnvagn och den ”gordiska” knuten i nacken, den som inte kan *lösas* upp [...].
(2010:79, 2012:78)
- (a) Et umiskendeligt forøg på at skabe den omvendte verden, hvor alt det hidtil skjulte og fortrængte nu skulle *synliggøres* og rehabiliteres.
- (b) Ett omiskännligt försök att skapa den omvända världen, där allt det dittills dolda och förträngda nu skulle *synliggöras* och rehabiliteras.
(2010:82, 2012:80)
- (a) Et umiskendeligt forøg på at skabe den omvendte verden, hvor alt det hidtil skjulte og fortrængte nu skulle *synliggøres* og *rehabiliteres*.
- (b) Ett omiskännligt försök att skapa den omvända världen, där allt det dittills dolda och förträngda nu skulle *synliggöras* och *rehabiliteras*.
(2010:82, 2012:80)
- (a) De truede dyre arter *omskabes* i **catwalk**-regi til skønne skabninger, [...].
- (b) De hotade djurarterna *förvandlas* i **catwalk**-regi till sköna skapelser, [...].
(2010:86, 2012:85)
- (a) Nej, dette forkælede lille land vil kun kæmpe med tom **bravura** og giver op, når de frihedsberøvede skal *inviteres* indenfor.
- (b) Nej, detta bortskämda lilla land vill bara kämpa med tom **bravura** och ger upp när de frihetsberövade skall *bjudas* in.
(2010:87, 2012:86)
- (a) Overalt i skoler og på arbejdspladser *mobbes* der til den store guldmedalje med milliardomkostninger til følge til kristerapi og psykofarmaka.
- (b) Överallt i skolor och på arbetsplatser *mobbas* det frenetiskt, vilket resulterar i miljardkostnader för kristerapi och psykofarmaka.
(2010:88, 2012:86)
- (a) Centre, hvor der *opsamles* viden og erfaringer med henblik på kommende generation, alt imens man på Cern udforsker big bang, verdens skabelse.

- (b) Center, där kunskap och erfarenheter *samlas* med tanke på kommande generationer, alltmedan man på CERN utforskar Big Bang, världens skapelse.
(2010:88, 2012:87)
- (a) Nej, ingen af os skal *forskånes*, vel.
(b) Nej, ingen av oss skall väl *förskonas*.
(2010:89, 2012:88)
- (a) Ja, det kan jo *tænkes*, at poderne, han skulle undervise, havde svært ved at holde sig vågne i timerne, hvis de havde været på arbejde hele natten.
(b) Ja, det kan ju *tänkas* att telningarna han skulle undervisa hade svårt att hålla sig vakna på lektionerna om de hade arbetat hela natten.
(2010:89, 2012:88)
- (a) ”Om en forfatterhar to hoveder eller spiserlevende spædbørn kan være revnende ligegyldigt, en forfattere skal *læses*, ikke udspørges”.
(b) ”Om en författade har två huvuden eller äter levande spädbarn kan vara fullkomligt ligkiltigt, en författare ska *läsas*, inte frågas ut”.
(2010:92, 2012:91)
- (a) ”Om en forfatterhar to hoveder eller spiserlevende spædbørn kan være revnende ligegyldigt, en forfattere skal *læses*, ikke *udspørges*”.
(b) ”Om en författade har två huvuden eller äter levande spädbarn kan vara fullkomligt ligkiltigt, en författare ska *läsas*, inte *frågas ut*”.
(2010:92, 2012:91)
- (a) Og Hughes’ skæbne var én, der bare voksede som årene gik, som om han var gudenes udvalgte, der bare skulle *prøves*, til han segnede.
(b) Och Hughes speciella öde bara växte genom åren, som vore han en gudarnas utvalde som bara skulle *prövas* tills han dog.
(2010:93, 2012:92)
- (a) De fleste af vores love *bestemmes* udefra, alligevel evner mogadonerne ikke at engagere sig i det udenbys.
(b) De flesta av våra lagar *bestäms* utifrån, ändå förmår mogadonierna inte engagera sig i det utsocknes.
(2010:95, 2012:93–94)
- (a) Vi er kommet til ”fase tre-mennesker”, til det sted, hvor de får lov a sygne hen og dag for dag *udfases* af livet.
(b) Vi har kommit till ”fas tre-människorna”, till den plats där de får tyna bort och dag för dag *fasas ut* ur livet.
(2010:98, 2012:96)

- (a) ”Fase fire” over for indvandrere: skal *fratages* stemmeret ved lokalvalg, og børn skal *dna-testes*.
 (b) ”Fas fyra” gentemot invandrare: skall *fråntas* rösträtt vid lokalval, och barn skall *DNA-testas*.

(2010:100, 2012:98)

- (a) ”Fase fire” over for indvandrere: skal *fratages* stemmeret ved lokalvalg, og børn skal *dna-testes*.
 (b) ”Fas fyra” gentemot invandrare: skall *fråntas* rösträtt vid lokalval, och barn skall *DNA-testas*.

(2010:100, 2012:98)

2. S-passiv i danskan blir *bli*-passiv i svenskan

- (a) Ja, undskyld, Deres Højhed, hvis jeg trætter Dem med alle mine oplevelser fra Deres hofbal, men jeg ved, at en vært altid gerne vil *takkes* [...].

- (b) Ja, Ers Höghet, förlåt om jag tröttar ut Er med alla mina upplevelser från Er hovbal, men jag vet att en värd alltid vill *bli tackad* [...].

(2010:10, 2012:10)

- (a) Men når miseren rammer vore nære, så *rystes* man endog.

- (b) Men när misären drabbar våra närstående *blir* man ändå *skakad*.

(2010:88, 2012:86–87)

3. *Bli*-passiv i danskan blir *bli*-passiv i svenskan

- (a) For jeg husker jo de skandaløse tider, dengang en direktør for en af Mogadoniens største virksomheder *blev forfulgt* og måtte flygte til London ret under middagen, [...].

- (b) Jag minns ju de skandalösa tider då en direktör för ett av Mogadoniens största företag *blev förföljd* och få lov att fly till London mitt under middagen, [...].

(2010:7, 2012:7)

- (a) [...], samtidigt med at en udsprunget forfatter *blev myrdet* af sin uligevægtige elsker

- (b) [...], samtidigt som en författare som kommit ut *blev mördad* av sin obalanserade älskare,

(2010:7, 2012:7)

- (a) Ikke mindst fordi vi mogadonere jo altid, når vi rejser ud og repræsenterer landet, *bliver spurgt* om Ugarien.
- (b) Inte minst för att vi mogadonier ju alltid, när vi reser ut och representerar landet, *blir tillfrågade* om Ugarien.
(2010:7, 2012:8)
- (a) Først var der Bent Fabricius-Bjerre, der sagde, at jeg nok ikke vidste, hvem han var, at det var hans fortjenste, at jeg var *blevet født!*
- (b) Först var det Bent Fabricius-Bjerre som sade att jag nog inte visste vem han var, men det var hans förtjänst att jag *blev född!*
(2010:9, 2012:9)
- (a) Alle mine amerikanske veninder er *blevet "løftede"*, men denne madame tør ikke miste sit gamle fjæs, som jeg egentligen holder mere af for hvert år, der går.
- (b) Alla mina amerikanska väninnor har *blivit "lyfta"*, men denna madame törs inte mista sitt gamla ansikte, som jag egentligen håller mer av för varje år som går.
(2010:11, 2012:11)
- (a) Hver anden dag *bliver* man *udspurgt* om, hvad man mener om kulturen [...].
- (b) Var och varannan dag *blir* man *tillfrågad* om vad man anser om kulturen [...].
(2010:13, 2012:13)
- (a) Politiet *bliver arresteret* for børneporno, fængelsebetjente voldtager fanger [...], præster misbruger messedrenge ... [...].
- (b) Polisen *blir arresterad* för barnporr, fångvaktare våldtar fångar [...], präster missbrukar mässgossar ... [...].
(2010:16, 2012:16)
- (a) Jeg har tilskrevet Dem i denne min nød, fordi jeg har set den gamle verden forsvinde, og den ny er... *blevet flydende*.
- (b) Jag har skrivit till Er i denna min nöd, därför att jag har sett den gamla världen försvinna, och den nya har *blivit ... flytande*.
(2010:19, 2012:19)
- (a) Hun *blev* i hvert fald *arresteret* af politiet for sine voldelige tilbøjeligheder – og op til flere gange.
- (b) Hon *blev* i varje fall *arresterad* av polisen för sina våldsamma böjelser – och det ett flertal gånger.
(2010:21, 2012:21)
- (a) En sand fornøjelse er det at *blive inviteret* til den salon!
- (b) Det är ett sant nöje att *bli inbjuden* till den salongen!
(2010:24, 2012:23)

- (a) Jeg er **ikke** jødeforherliger, men når man ser på de fjæs, der sad til den sidste koncert i Theresiestadt, så *bliver* man *mindet* om, at der engang fandtes miljøer i Europa, der i den grad dyrkede det ”indre liv”.
- (b) Jag förhårligar **inte** judar, men när man ser på de ansikten som satt med vid den sista konserten i Theresiestadt *blir* man *påmind* om att det en gång fanns miljöer i Europa som i högsta grad ägnade sig åt det ”inre livet”.
- (2010:27, 2012:26)
- (a) Noget lignende *blev* jeg *mindet* om, da jeg mødtes med Villy Sørensens venner efter hans død.
- (b) Något liknande *blev* jag *påmind* om när jag träffade Villy Sørensens vänner efter hans död.
- (2010:27, 2012:26-27)
- (a) Når vi i Mogadonien mister vores eget tårn, *bliver* vi *ramt*, nationalt, kulturelt og personligt.
- (b) När vi i Mogadonien förlorar vårt eget torn *blir* vi *träffade*, nationellt, kulturellt och personligt.
- (2010:27, 2012:27)
- (a) For jeg drømte i nat, at jeg var *blevet fanget* i et kæmpe hus, [...].
- (b) I natt drömde jag nämligen att jag hade *blivit fången* i ett väldigt hus, [...].
- (2010:40, 2012:40)
- (a) Og jeg havde jo regnet med at *blive arresteret*, [...].
- (b) Och jag hade ju räknat med att *bli arresterad*, [...].
- (2010:46–47, 2012:46)
- (a) På museet *bliver* man desværre *mindet* om, at skuespillerinder og sangerinder altid hørt til kategorien ”prostituerede” – [...].
- (b) På museet *blir* man dessvärre *påmind* om att skådespelerskor och sångerskor alltid har hört till kategorin ”prostituerade” – [...].
- (2010:55, 2012:54)
- (a) Oraklets dobbeltsvar betyder både ”at reflektere”, sådan som kustmeren gør, og også at *blive set* som et eksempel, der rager op et tårn.
- (b) Oraklets dubbla svar betyder både ”att reflektera”, så som konstnären gör, men också att *bli sedd* som ett exempel som höjer sig över andra.
- (2010:55, 2012:54)
- (a) Og den stakkels kvinde, der *blevet* så grundigt *bedraget* af sin forrige mand – [...] og som hun prøvede at komme på erotisk niveau med gennem sin rent ud uelegante affaire på redaktionen, [...].

- (b) Och den stackars kvinna som så grundligt *blev bedragen* av sin förra man – [...] och som hon försökte komma i erotisk nivå med genom sin rent ut sagt smaklösa affaire på redaktionen, [...].
(2010:58–59, 2012:58)
- (a) Her til lands *bliver* også de kongelige babyer *kannibaliserat* lige fra fødseln af, og de fratages fuldkommen muligheden for at vokse op i den upåagtehed, som er forudsætningen for udviklingen af et harmonisk menneske.
- (b) Här i landet *blir* även de kungliga bebisarna *kannibaliserade* ända från födseln, och de fräntas fullständigt möjligheten att växa upp i den obemärkthet som är förutsättningen för att någon skall bli en harmonisk människa.
(2010:60, 2012:59-60)
- (a) For ellers var de formentlige *blevet sønderflået* og ædt.
- (b) I annat fall hade de säkert *blivit sönderslitna* och uppättna.
(2010:61, 2012:60)
- (a) For ellers var de formentlige *blevet sønderflået* og ædt.
- (b) I annat fall hade de säkert *blivit sönderslitna* och uppättna.
(2010:61, 2012:60)
- (a) Selv er jeg hele mit liv *blevet spurgt* om, hvorfor jeg går med hat, [...].
- (b) Själv har jag hela mitt liv *blivit tillfrågad* om varför jag bär hatt, [...].
(2010:70, 2012:69)
- (a) Og når de så endelig skal se deres små putteunger, har de forståeligt nok behov for at *blive elsket* og nurset af dem, [...].
- (b) Och när de så till slut ska träffa sina små raringar har de forståeligt nog behov av att *bli älskade* och *kelade* med av dem [...].
(2010:73, 2012:72)
- (a) Og når de så endelig skal se deres små putteunger, har de forståeligt nok behov for at *blive elsket* og *nurset* af dem, [...].
- (b) Och när de så till slut ska träffa sina små raringar har de forståeligt nog behov av att *bli älskade* och *kelade* med av dem [...].
(2010:73, 2012:72)
- (a) Vi bejdsede lange bønnekæder helt ned til knæene, og med hvidkridtede læber promenerede vi op og ned ad Strøget for at *blive ”opdaget”*.
- (b) Vi betsade långa bönkedjor ända ner till knäna, och med vitkridade läppar promenerade vi upp och ner för Strøget i hopp om att *bli ”upptäckta”*.
(2010:83, 2012:82)

- (a) Men engang var jeg ekspeditrice hos thaisilkens opfinder, Jim Thompson, i Banbgkok – før han *blev kidnappet* eller ædt af en tiger – [...].
- (b) Men en gång var jag expedit hos thaisidenets uppfinnare, Jim Thompson, i Bangkok – innan han *blev kidnappad* eller uppäten av en tiger – [...].
- (2010:84, 2012:82–83)
- (a) Men engang var jeg ekspeditrice hos thaisilkens opfinder, Jim Thompson, i Banbgkok – før han *blev kidnappet* eller *ædt* af en tiger – [...].
- (b) Men en gång var jag expedit hos thaisidenets uppfinnare, Jim Thompson, i Bangkok – innan han *blev kidnappad* eller *uppäten* av en tiger – [...].
- (2010:84, 2012:82–83)
- (a) Den første gang jeg *blev fotograferet* til et mogadonskt frisørblad, [...].
- (b) Den första gången jag *blev fotograferad* för ett mogadonskt frisørblad, [...].
- (2010:84, 2012:83)
- (a) Ingen mennesker i dette land, hverken i den offentlige eller private sektor, kan udtale sig uden risiko for at *blive fyret*.
- (b) Ingen människa i detta land, det må vara i den offentliga sektorn eller i den privata, kan uttala sig utan risk för att *bli avskedad*.
- (2010:87–88, 2012:86)
- (a) Men så læser jag i avisen, at han faktisk *blev udvist*, da han anklagede reginet for atse gennemfingre med børneprostitution.
- (b) Men så läser jag i tidningen att han faktisk *blev utvisad* eftersom han anklagade regimen för att se genom fingrarna med barnprostitution.
- (2010:89, 2012:88)
- (a) Han vil jo *blive* totalt *kannibaliseret* af udvortes krav [...].
- (b) Han kommer ju att *bli* totalt *kannibaliserad* av omvärldens krav [...].
- (2010:91, 2012:90)
- (a) Hughes fægter med arme og ben i fortvivelse over således at *bliver forrådt* af ham, de anså for deres ven – Alvarez.
- (b) Hughes fäktade med armar och ben i förtvivlan över att således ha *blivit förråd* av den de betraktade som sin vän – Alvarez.
- (2010:93, 2012:92)
- (a) Senere hen må vi jo desværre nok indrømme, at broder Bernard de Clairvaux *blev* lidt for uheldigt *inspireret* af Koranen.
- (b) Senare fick ju dessvärre medge att broder Bernard de Clairvaux på ett olyckligt sätt *blev* alltför *inspirerad* av Koranen.
- (2010:96, 2012:94)

- (a) Nu *bliver* vi bare *myrdet*.
 (b) Nu *blir* vi bara *mördade*.
 (2010:99, 2012:97)

4. *Bli*-passiv i danskan blir *s*-passiv i svenskan

- (a) Også kampen mod hierarkisk tænkning og mod finkulturen *blev vundet* stort.
 (b) Även kampen mot hierarkiskt tänkande och mot finkulturen *vanns* stort.
 (2010:16, 2012:16)

- (a) Og jeg husker, hvordan man *blev spurgt*: ”Hvad vil der ske, hvis alle gør som du?”
 (b) Och jag minns hur man *tillfrågades*: ”Vad skulle hända om alla gjorde som du?”
 (2010: 16, 2012:16)

- (a) Men dengang kunne man ikke forestille sig den indre frigørelse som et massefænomen, der *blev efterlevet* som en galopperende forbrugskultur.
 (b) Men på den tiden kunde man inte föreställa sig den inre frigörelsen som ett massfenomen, vilken *efterlevdes* som en galopperande konsumtionskultur.
 (2010:16, 2012:16)

- (a) Et langt mere compliqué – [...] – forhold havde jeg til filosofen Baudrillard, men det skal Prinsen skånes for at høre om, thi det tåler ikke at *blive omtalt* inden for politessens rammer
 (b) Ett långt mer compliqué – [...] – förhållande hade jag till filosofen Baudrillard, men det skall Prinsen förskonas från att höra, ty det tål inte att *omtalas* inom politessens ramar
 (2010:23, 2012:23)

- (a) Når Amerika *bliver ramt* på sine to tårne, er det en global katastrofe.
 (b) När Amerika *träffas* på sina två torn är det en global katastrof.
 (2010:27, 2012:27)

- (a) Jeg har kun siddet til bords med ham på Carlsberg – festsalen – i anledning af en prisuddeling – [...], som *blev motiveret* af Jørgen Gustava Brandt.
 (b) Jag har bara suttit till bords med honom på Carlsberg – festsalen – med anledning av en prisutdelning – [...], där *motiveringen gavs* av Jørgen Gustava Brandt.
 (2010:29, 2012:28)

- (a) Kvinder har overhovedet ikke fået indpas i l'Académie française før i slutningen af 1900-tallet, da Marguerite Yourcenar – **Kejser Hadrians erindringer** – blev valgt ind i 1980.
- (b) Kvinnor har överhuvudtaget inte vunnit insteg i l'Académie Française förrän i slutet av 1900-talet, då Marguerite Yourcenar – **Kejsar Hadrianus' minnen** – valdes in 1980.
(2010:43, 2012:42–43)
- (a) Dertil kommer mandens heltestatus som frihedskæmper i Nordafrika, hvor han *blev såret* [...].
- (b) Till det kommer mannens hjältestatus som frihetskämpe i Nordafrika, där han *sårades* [...].
(2010:44, 2012:43)
- (a) Jeg rejser til Kina i tibetansk tøj, fordi Tibet *blev lukket* på grund af uroligheder.
- (b) Jag reste till Kina i tibetanska kläder, eftersom Tibet *stängdes* på grund av oroligheter.
(2010:46, 2012:46)
- (a) Og det følte for denne frue en smule mærkværdigt at sejle op af en flod, [...], hen over landsbyer, skoler, templer, som man havde oversvømmet med velberåd hu, fordi det åbenbart var nødvendigt at bygge en dæmning og dermed forflytte over en million mennesker – der aldrig *blev spurgt*.
- (b) Och för denna fru kändes det en smule märkvärdigt att segla uppför en flod, [...], fram över byar, skolor, tempel som man med berätt mod hade översvämmat, eftersom det tydligen var nödvändigt att bygga en damm och därmed förflytta över en miljon människor – som aldrig *tillfrågades*.
(2010:47, 2012:46)
- (a) Eller skyldes denne grovkæftede masen sig på at de dannede lag i befolkningen *blev dræbt* eller sendt i omskolningslejr, så der kun er rossets sociale opdrift tilbage?
- (b) Eller beror det grova språket och det påträngande sättet på att de bildade befolkningslagren *dödades* eller skickades till omskolningslägren, så att de enda som återstod är hopens sociala ambitioner.
(2010:53, 2012:52)
- (a) Eller skyldes denne grovkæftede masen sig på at de dannede lag i befolkningen *blev dræbt* eller *sendt* i omskolningslejr, så der kun er rossets sociale opdrift tilbage?

- (b) Eller beror det grova språket och det påträngande sättet på att de bildade befolkningslagren dödades eller *skickades* till omskolningslägren, så att de enda som återstod är hopens sociala ambitioner.
(2010:53, 2012:52)
- (a) Og hun gør det på et godt gammeldags mogadonsk, der ikke *blevet talt* siden Birgitte Reimers storhetstid som comédienne.
(b) Och hon gör det på en go gammaldags mogadonska, som inte har *talats* sedan Birgitte Reimers storhetstid som comédienne.
(2010:65, 2012:64)
- (a) Han kunne sagtes tåle at *blive smittet* med føromtalte livfuldhed, [...].
(b) Han stod säkert ut med att *smittas* med nyss nämnda livfullhet, [...].
(2010:68, 2012:67)
- (a) Han indfrie på frederikshavnefacon den gamle mytiske fordring, der *blev stillet* Krake, da hun fik at vide, at hun skulle møde på stranden påklædt – og dog nøgen.
(b) Han levde på Frederikshammanér upp till det gamla mytiska krav som Kraka *ställdes* inför när hon fick veta att hon skulle infinna sig på stranden – varken klädd eller oklädd.
(2010:69, 2012:68)
- (a) En lærer nu til dags har ingen jordisk chance for at indpode lærdom i poderne, der alle er *blevet behandlet* – eller misshandlet? – som små kejsere og kejserinder af deres forældre [...].
(b) Nuförtiden har en lärare inte minsta chans att plantera lärdom i plantorna, som alla har *behandlats* – eller misshandlats? – som små kejsare och kejsarinnor av sina föräldrar [...].
(2010:73, 2012:72)
- (a) En lærer nu til dags har ingen jordisk chance for at indpode lærdom i poderne, der alle er *blevet behandlet* – eller *misshandlet*? – som små kejsere og kejserinder af deres forældre [...].
(b) Nuförtiden har en lärare inte minsta chans att plantera lärdom i plantorna, som alla har *behandlats* – eller *misshandlats*? – som små kejsare och kejsarinnor av sina föräldrar [...].
(2010:73, 2012:72)
- (a) Forældrene har ingen sanktioner, for de er desuden af den overbevisning – [...] – at et barn tager ubodlig skade for liver, hvis det *bliver sat* på plads.
(b) Föräldrarna har inga sanktioner, eftersom de dessutom hyser övertygelsen – [...] – att barn tar obotlig skada för livet om de *sätts* på plats.
(2010:73, 2012:72)

- (a) Det siges, at digteren Rimbaud *blev født* med åbne øjne som tegn på, at han var synsk.
- (b) Det sägs att diktaren Rimbaud *föddes* med öppna ögon som tecken på att han var synsk.
(2010:78, 2012:77)
- (a) Skrækken for at ikke eksistere – [...] – er ny og desorienterende: at drukne i omverdenes billeder, *blive kvalt* af tegn.
- (b) Skräcken för att inte existera – [...] – är ny och desorienterande: att drunkna i omvärldens bilder, *kvävas* av tecken.
(2010:79, 2012:78)
- (a) Kvinder, som ikke stækkede sig selv, *blev kaldt* for alle mulige grimme ting: [...].
- (b) Kvinnor som inte tyglade sig själva, *kallades* alla möjliga fula saker: [...].
(2010:80-81, 2012:79)
- (a) De uskrevne regler, som *blev givet* videre i intimsfæren fra mor til datter via misbilligende blikke, var jernhårde.
- (b) De oskrivna regler som *fördes* vidare i intimsfären från mor till dotter via ogillande blickar var järnhårda.
(2010:81, 2012:79)
- (a) Som i Danmark, hvor bleen, [...], *blev farvet* lilla og sat på hovedet
- (b) Exempelvis i Danmark, där blöjan, [...], *färgades* lila och sattes på huvudet.
(2010:82, 2012:80)
- (a) Elegancen, [...], *blev skrottet* till fordel for løsluppen fantasi, [...].
- (b) Elegansen, [...], *skrotades* till förmån för lössläppt fantasi, [...].
(2010:82, 2012:80–81)
- (a) Da moden *blev sluppet* fri, var enhver kvindefigur fra enhver tid og enhvert sted på jorden blevet tilgængelig for os som en mulig identitet.
- (b) När modet *släpptes* fritt hade varje kvinnofigur från varje tid och varje plats på jorden blivit tillgängliga för oss som en möjlig identitet.
(2010:84–85, 2012:83)
- (a) Jeg nævner kun hans rejseforagt, fordi jeg ser, at næsten hele hans forfatterskab *blev udviklet* gennem inspirationen fra fremmende kulturer.
- (b) Jag nämner bara hans reseförakt, eftersom jag inser att nästan hela hans författarskap *utvecklades* genom inspiration från främmande kulturer.
(2010:90, 2012:89)

- (a) Måske *blev* han i virkeligheden mere *forrådt* af sin egen forfængelighed og af sin maskuline illusion.
 (b) Kanske *förråddes* han i själva verket av sin egen fåfänga och av sin maskulina illusion.
 (2010:94, 2012:92)
- (a) Men jeg synes ikke, at Arendt *bliver taget* alvorligt nok.
 (b) Men jag tycker inte att Arendt *tas* på tillräckligt stort allvar.
 (2010:95, 2012:93)
- (a) Men så sent som sidste år, da han døde, udtalte han, at de **aldrig** kommer til at tolerere, at deres land *blev dem berøvet*.
 (b) Men så sent som förra året, när han dog, sade han att de **aldrig** kommer att tolerera att deras land *berövades* dem
 (2010:97, 2012:95)
- (a) Det er dem, der ikke er *blevet tortureret* nok til at få asyl.
 (b) Det är de som inte har *tortrats* tillräckligt för att få asyl.
 (2010:98, 2012:96)
- (a) – Men vi har ikke noget hjem at *blive sendt* hjem til!
 (b) – Men vi har inget hem att *skickas* till!
 (2010:99, 2012:97)
- (a) Jeg kom jo ikke med store skilte, men bara en Armani-hat og høje hæle, så brevet *blev modtaget* af marinen med forbløffelse.
 (b) Jag kom ju inte med stora plakat utan bara med en Armanihatt och höga klackar, så brevet *togs* med förvåning emot av marinen.
 (2010:101, 2012:99)

5. Passivkonstruktioner i danskan blir annat i svenskan

- (a) Kan den slags *tænkes*?
 (b) Är något sådant *tänkbart*?
 (2010:8, 2012:8)
- (a) Sådan må det også *fornemmes* i Mogadonien.
 (b) Så måste det också *kännas* i Mogadonien.
 (2010:26, 2012:25)
- (a) Man husker, at det var et stort problem, [...], hvordan hun skulle være påklædt ved ceremonien ”sous la Coupole”, hvor sablerne *rejses* til lyden af trommehvirvler, [...].
 (b) Man minns att det var ett stort problem, [...], hur hon skulle vara klädd vid ceremonin ”sous la Coupole”, där man *skyldrar* med sablarna till ljudet av trumvirvlar [...].
 (2010:43, 2012:43)

- (a) I stedet kom jordskælvet, hvor 70.000 mennesker *blev dræbt*.
 (b) Istället kom jordskalvet, då 70 000 människor *omkom*.
 (2010:47, 2012:46)
- (a) Vil dette altid være en forbrudelse – [...] – eller kan et fremskidt *forudses* på dette felt?
 (b) Kommer detta alltid att vara ett brott – [...] – eller kan *man vänta sig* framsteg på detta område?
 (2010:55, 2012:54)
- (a) Hvert år har vi genkendt hinandes ansigter, nye er kommet til, andre er *blevet splittet* ad, her eller hinsides.
 (b) Varje år har vi känt igen varandras ansikten, nya har tillkommit, andra *har försvunnit*, här eller hinsides.
 (2010:66, 2012:65)
- (a) Mange er de aftaler, der går i glemmebogen eller *fejlluskes*.
 (b) Många är de överenskommelser som man glömmer bort eller *minns fel*.
 (2010:67, 2012:66)
- (a) [...]: G-d kan ikke *forbløffes*.
 (b) [...]: G-d kan inte *håpna*.
 (2010:69, 2012:68)
- (a) Da Job fra Det Gamle Testamente klager och hylér over den pest og de bylder, han er *blevet budt*, lyder svaret fra højeste sted: [...].
 (b) När Job i Gamla Testamentet ropar och klagar över pest och bölder som *drabbat* honom, lyder svaret från högsta ort: [...].
 (2010:86, 2012:85)
- (a) I fas tre *lades* alt håb ude.
 (b) I fas tre *är* allt hopp ute.
 (2010:98, 2012:97)
- (a) – Når man ser danskerne gå på tur med deres hund, *bliver* den *nusset* och *plejet*.
 (b) – När man ser danskarna promenera med sin hund *leker* de med den och *sköter* om den.
 (2010:99, 2012:97)
- (a) – Når man ser danskerne gå på tur med deres hund, *bliver* den *nusset* och *plejet*.
 (b) – När man ser danskarna promenera med sin hund *leker* de med den och *sköter* om den.
 (2010:99, 2012:97)